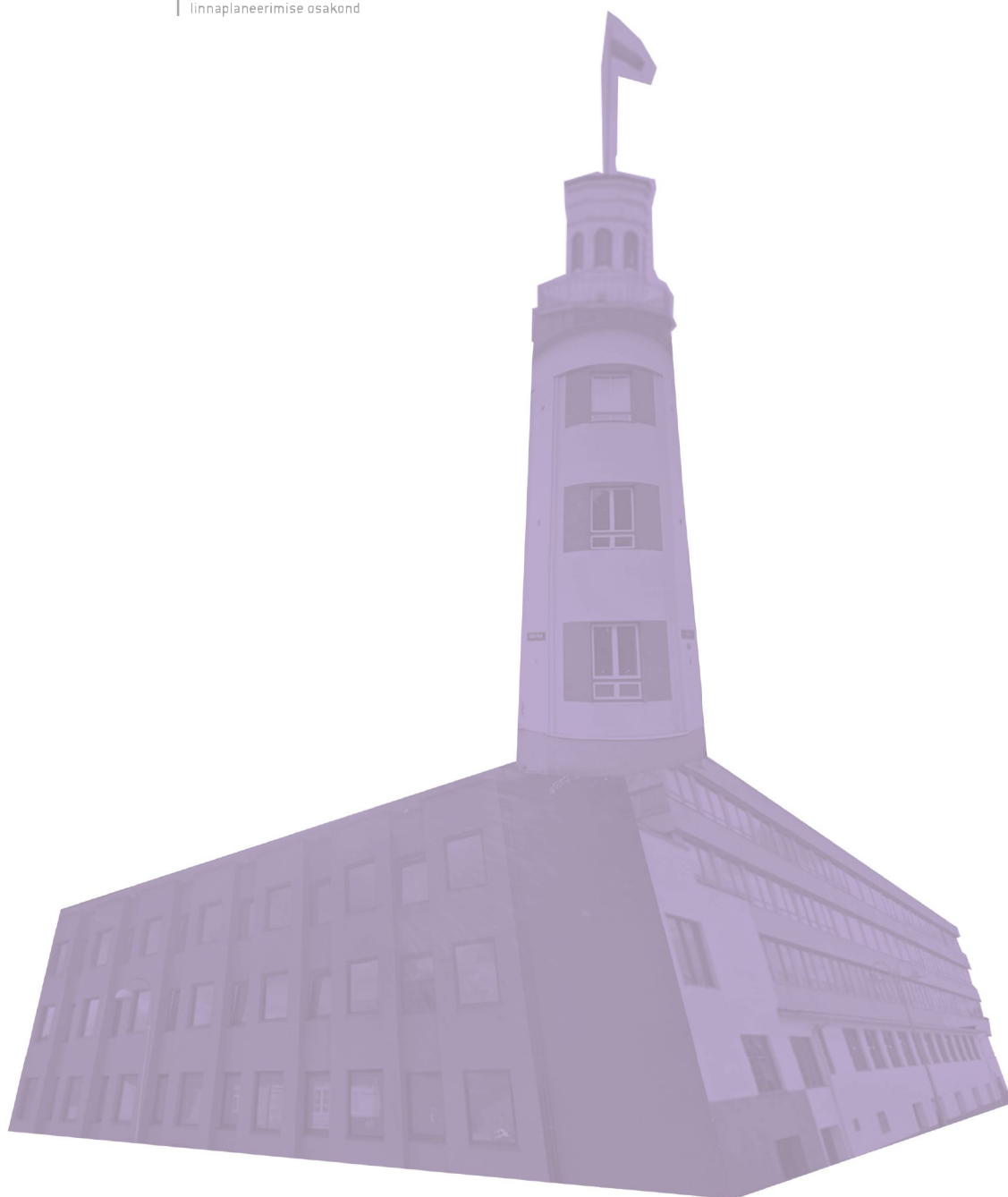

EESTI
KUNSTIAKADEEMIA

Arhitektuuriteaduskond
Arhitektuuri ja
linnapiioneerimise osakond

Riigimaja

II osa
Skaalad

**EESTI
KUNSTIAKADEEMIA**

Arhitektuuriteaduskond
Arhitektuuri ja
linnaplaneerimise osakond

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuri ja linnaplaneerimise osakonna III kursus 2016/2017

Juhendajad

Karli Luik

Kalle Komissarov

konsultant

Liina-Liis Pihu

tudengid

Karmen Silde,

Carolyn Rennu,

Laura Pint,

Lien Clyncke,

Ann Kristiin Entson,

Keiti Lige,

Immanuel Busch,

Kristi Merilo,

Charlotte Raisch,

Anne Kaljas,

Lauri Läänelaid,

Liisa Peri,

Triin Vallner,

Jaana Kraus,

Andreas Krigoltoi,

Kristjan Värav,

Ann-Sophie Megerle,

Reelika Reinsalu,

Jarmo Vaik,

Jekaterina Klišova,

Mihkel Aan

toetaja

Riigi Kinnisvara AS

Sisukord

Sissejuhatus 7
Kalle Komissarov

S Büroo 9
Lien Clyncke, Laura Pint

M Esindusarhitektuur 35
Andreas Krigoltoi, Kristjan Värav, Ann Sophie Megerle

M Kaasav arhitektuur 49
Karmen Silde, Carolyn Rennu

L Väikelinnad ja demokraatlik linnaruum 53
Ann Kristiin Entson, Keiti Lige

XL Ruumiidee 67
Kristi Merilo, Charlotte Raisch

XL Haldusreform 85
Triin Vallner, Jaana Kraus

XXL Riigireform 97
Anne Kaljas, Lauri Läänelaid, Liisa Peri

Sissejuhatus

Tüpoloogiate analüüs tehti III.kursuseprojekti raames. Aine nimetus: Arhitektuurne ja linnaehituslik projekteerimine 5, praktilised esitlustehnikad (Architectural and Urban Design 5)

Aine eesmärk: Arhitektuurne projekteerimine 5 sisaldab endas õppeülesannet „Riigimaja“. Aine eesmärgiks on koostada ühe suuremahulise avaliku hoone arhitektuurne eskiisprojekt.

Aine sisu: Kursus tegeles suuremahulise ja mitmekesise ruumiprogrammiga avaliku hoone arhitektuurse projektiga. Eesmärgiks oli metoodiliselt mitmesuguste väiksemate projektiga seotud ülesannete lahendamise ja spetsiifiliste teemade analüüsiga jõuda järkjärgult tervikliku ja põhjaliku projektlahenduseni. Semestri esimene kolmandik tegeles lähteülesande (koht, ruumiprogramm, referentsid) analüüsiga, teisel kolmandikul toimus töö planeeringuliste ja arhitektuursete kontseptuaalsete lahenduste genereerimisega, viimasel kolmandikul toimus arhitektuurse eskiisprojekti koostamine.

Tööd tehti kahestes gruppides, konsultatsioonid kaks korda nädalas juhendajatega olid kohustuslikud.

Lisaks analüüsile lahendasid tudengid grupitööna kahestes gruppides riigimaja eskiisprojekti. Riigimajade asukohana kasutati Haapsalu ja Jõhvi linnade sobivaid krunte.

Kursuse raames toimunud loengud: Mart Uusjärv Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonnast Riigimajade kontseptsiooni ning Martin Pärn kirjeldas tegevuspõhise kontori (activity based office) põhimõtteid.

Kalle Komissarov

S

Büroo

Lien Clyncke, Laura Pint

Kaasaegse kontori ajalugu

Näide kaasaegsest kontorist

Foto: <http://www.milestoone.com/tag/office-interior-design/>

Büroo ajalool ei ole päris kindlat algust, sest vajadus asju kirja panna ja dokumendina salvestada on meil olnud terve elu.

Üks esimesi näiteid tõelisest büroost on Uffizi Florence. 16. sajandil Uffizi hoone ehitati linnriigi administratsiooniks perekonna di Medici tellimusel.

<http://www.italymagazine.com/point-of-interest/uffizi-gallery>

In 1906, Frank Lloyd Wright built the first modern office building for the Larkin Soap Company, a landscape office 'avant la lettre' with numerous amenities that a modern company would be proud of. However, most design offices had to be cheap.

After the second world war, in the socialist circles in Germany, doves the idea of a 'Bürolandschaft', a large open space with haphazard set-down desks and no hierarchical organization.

<https://www.pinterest.com/dereklyon7965/fllw-larkin-building/>

Firma ajalugu on tihedalt seotud ametnike suureneva vajadusega, kes töötasid täisajaga administratsioonis. Selliste töötajate arv kasvas meeletult tööstus revolutsiooni algusaegadel.

19. sajandi aguses "õiged mehed" vatasid ülevalt alla oma aetnikele. Nende silmis polnud see midagi rohkem, kuid ainult paperitöö. Nad ei teinud päris tööd. Samuti kaebasid ametnikud juba algusest peale, et nende töö on väga tuim.

Samal ajal kui valitsuse roll kasvab ja ärimaailm muutub järjest keeruliseaks, tekib ametnike järjest juurde ja juurde. 1880datel moodustavad nad ainult 5 % kogu tööjõust, kuid siiski on nad tugevalt esindatud linnades. New Yorgis olid nad juba 1850datel suuruselt kolmas professionaalne töögrupp.

Frederick Taylor (1856-1915) had some ideas about a scientific way of working for a far-reaching professionalization of the office. This period was called as Taylorism.

Frederick Winslow Taylor

In the 70s, the backlash was deployed.
European officials and office workers
demanded more and more their own
workspace, resulting in long corridors with
small offices on both sides.

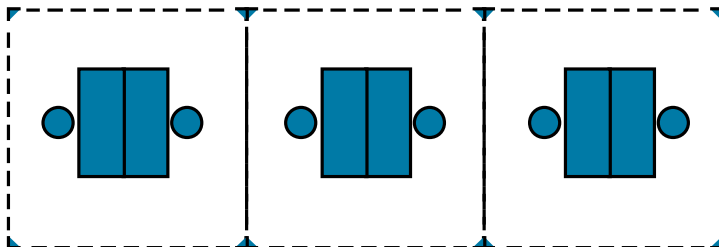
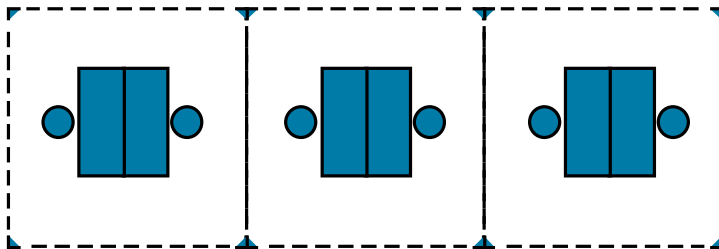
The city London was, in 1967, an
exception because of the really high
rentprices. They choose for large open
spaces. To give the
employees an idea that they have there
own
workspace, they used the 'cubible'.

From the 90s, the standard
landscape office were used worldwide.

Times have changed. Today, people are
more
agile and interconnected than ever
before. Success will come to those
who understand and embrace that our
behaviors and needs no longer are the
same. And that's the essence of the true
Smart Office - to use
insights about people's needs in
combination with
innovative thinking and new technology
to support and release the full potential
of the workforce.

[http://www.nydailynews.com/news/money/
cubicles-shrinking-american-office-workers-study-
finds-article-1.136620](http://www.nydailynews.com/news/money/cubicles-shrinking-american-office-workers-study-finds-article-1.136620)

Esimesed bürood olid väga väikesed. Igal töötajal oli oma ruum. See võimaldas paremini keskenduda ning sujuvamalt töötada? Sujuvamalt töökoormust jagada?

Kontorites oli ainult väga tavaline mööbel, kirjutuslaud, tool ja kapp. Mõnedes kontorites oli juba arvutid ka. Leidus ka kahele inimesele mõeldud kontoreid.¹

¹<https://www.wired.com/2009/03/pl-design-5/>

Taylorism. 20. saj algus

Ameerika insener Frederik Taylor oli üks esimestest inimestest, kes disainis büroo pinna ning oli väga huvitatud tõhususest ja järelvalvest.

Taylor visiooniks oli paigutada kõik töötajad ühte täielikult avatud keskkonda.

Samal ajal said ülemused jägida oma alluvaid otse oma kontorist.

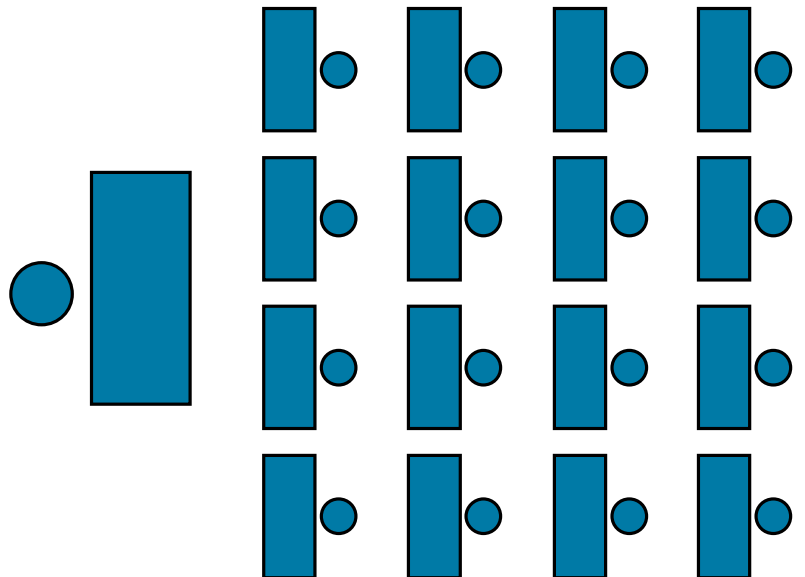
Taylorism keskendus teaduslikule tööjõu haldamisele. Töötajad täitsid oma töökohustusi järelvaatajate silme all. Nii muutus töökeskkond mitte inimsõbralikuks, mis oli hierarhiline ja tugevalt eraldatud staatustega, et eraldada inimesi ja funktsioone. Edukust mõõdeti töö tõhususega.

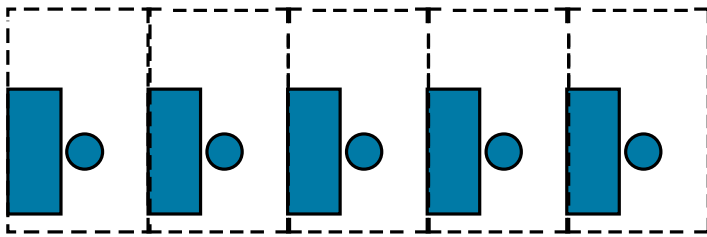
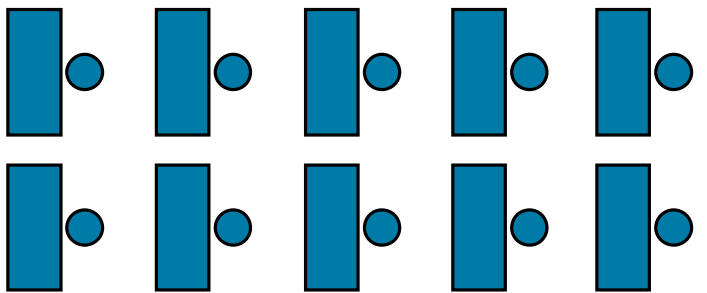
Ehitustehnoloogiate piirangud mõjutasid tugevalt hoonete tüpoloogiat. Vertikaalne transport polnud väga kaugele arenenud,

kunstlik valgustus oli ebaeftiivne ja kandvad konstruktsioonid olid paigutatud rummide keskele. Tulemuseks olid

kitsaplaneeringuga hooned, mis olid mõeldud maksimaalse loomuliku valguse ära kasutamiseks ning võimalikult väheste tugisüsteemide mahutamiseks. Interjööri iseloomustas keskne koridor, mida ümbritses kaks bürooala ja seal järjestikku olevad laudad avatud planeeringuga alas.¹

¹<http://architectureau.com/articles/typological-revolution-of-the-workplace/>

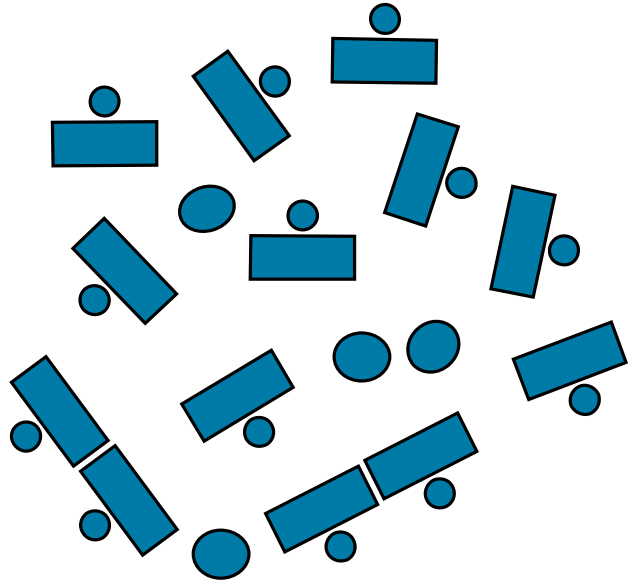
Korporatiivne Ameerika. 1950

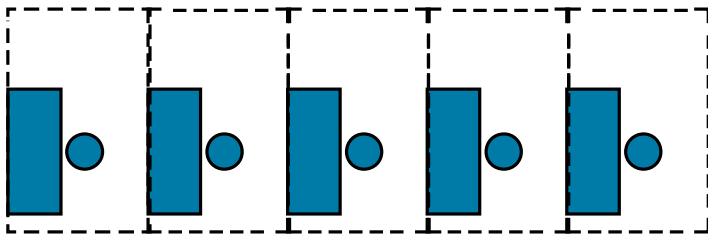
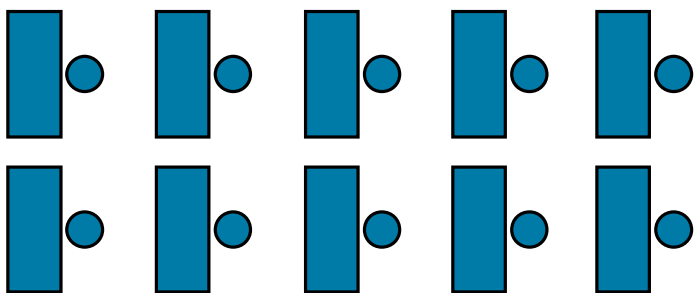
Pärast II Maailmasõda kasvas huvi subjektiivsete aspektide üle inimsuhetes. Uuringud inimeste vaheliste suhete kohta näitasid, et töötajate motivatsioon kasvab, kui parandada sotsiaalseid võrgustikke ja tõsta töötajate moraali. See tõi endaga kaasa suureneva motivatsiooni ja tootlikuse. Töökohad hakkasid pakkuma ruume, mis keskendusid töötaja mugavustele. Juhtimis meetodide muutmise tagajärjel organiseeriti töö gruppide põhiseks ning büroo pind struktureeriti väikesteks eraldi seisvateks tööaladeks. Taylorismi ajal töötajate ja juhatajate eraldamine siiski jätkus. Kasutusele võeti klaasiga kaetud kontorid, et säilitada pidev silmside. Samuti võeti kasutusele kardinseina fassaadi süsteem, millel oli suur mõju suurendades valguse levikut põranda pinnal. Tehnoloogilise arengu kasv tõi kaasa muutused küttes, ventilatsioonis, konditsioneeris, valgustuses ja ripplagede süsteemis, mis aitas paremini kasutada energiat ja valgustust lubas sügavama pinnaga plaane.¹

¹<https://www.wired.com/2009/03/pl-design-5/>

Bürolandschaft

The flexibility created by open plans and side cores, and modularity of building structure and facades, was abandoned by the late 1960s, with the introduction of unobstructed continuous deep plan floor plates, known as *Bürolandschaft*, or literally 'office landscape'. This concept was created by the German management consulting firm known as the Quickborner Team, who studied office layouts in terms of information processing and paper movement. The aim was to promote communication between workers, eliminating hierarchy and status, in line with prevailing social and political changes. Interior subdivisions and walls were eliminated, creating the first totally open-plan office areas, with maximum flexibility. The depth of floor plates increased to provide maximum contiguity between people. Cores were evenly distributed across the floor plate to provide uniform services, or located on the periphery to minimize obstruction. The German 'office landscape' brought the socialist values of 1950s Europe to the workplace. Management was no longer cosseted in executive suites.

Tegevuskontor

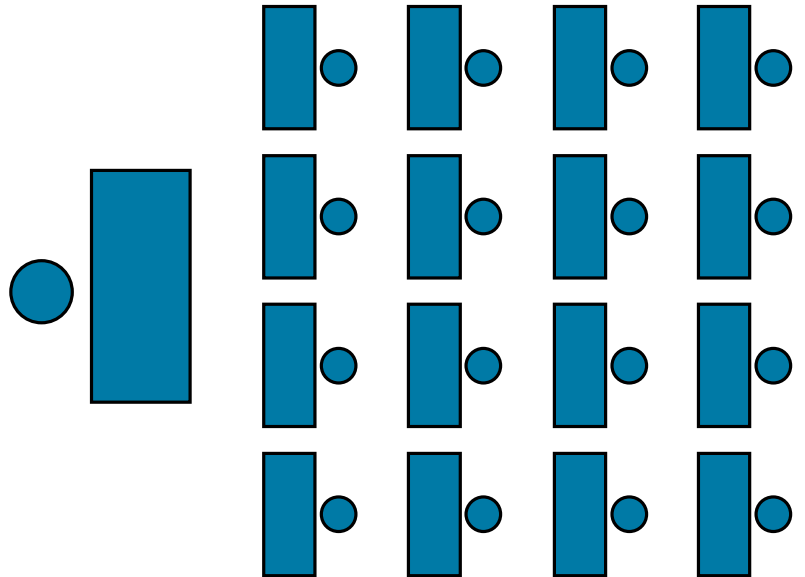
Bürolandschaft inspireeris Herman Millerit looma toote- põhist uut Euroopa töökoha filosoofiat. Tegevus kontor (action office) oli esimene modulaarne kontorimööbli süsteem, madalate toa jaotajate ja paindlike tööpindadega. See on siiani tootmises ning laialt kasutatav, erinevate kujude näol.

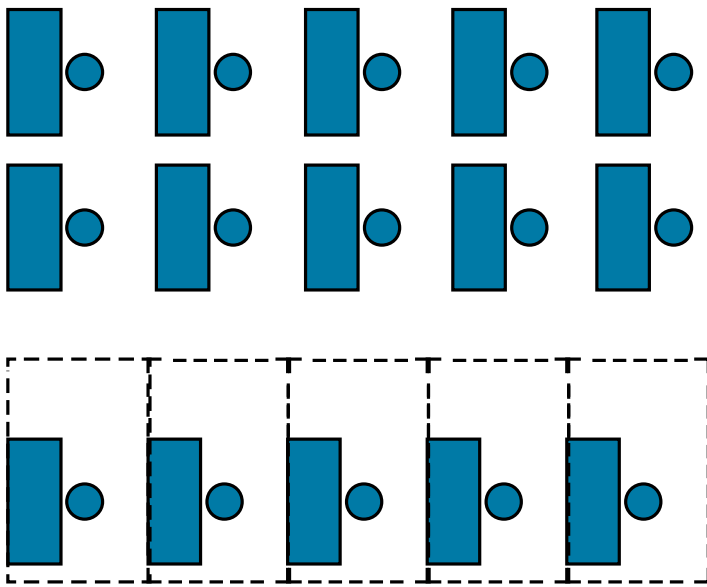

Kuubikud

It's the cubicle concept taken to the extreme. As the ranks of middle managers swelled, a new class of employee was created. Too important for a mere desk but too junior for a window seat. Facilities managers accommodated them in the cheapest way possible, with modular walls. The sea of cubicles was born.

The rise of the white-collar workforce shifted the dominant workplace from corporate headquarters to professional consulting firms, leading to a proliferation of speculative office buildings. The increase in professional staff created a demand for rectangular or square buildings that maximized the perimeter for cellular offices. Instead of large open floor plates, a shallower, consistent depth from core to outer wall was preferred. Technological influences included column-free floor space and the standardization and commercial availability of proprietary facade technologies

Vaba kontor

The technology changed the conventions of the traditional office. Offices are now less hierarchical, and physical barriers have been removed to promote communication. Workplace culture encourages interactive, complex, open-ended teamwork. In contemporary workplaces, up to 50% of the area is often allocated to social and interactive space. This shift coincides with a new awareness of the environmental effects of global warming. New technologies such as chilled beams, spectrally selective glass, recycling, and renewable energy seek to minimize the use of resources. Large flexible floor plates with deep plans and large column spans provide contiguous spaces to maximize interaction. Atriums and stairs provide vertical interconnection between floors. The latest workplaces have rediscovered the Bürolandschaft and side core typology of post-World War II; in effect completely reversing the dominance of the central core.

As the workplace continues to evolve, there are new directions to explore: the healthy, the intelligent, the mobile and the lifestyle workplaces.

During the past, furniture designers have tried to part the sea of cubicles and encourage sociability, without going nuts.

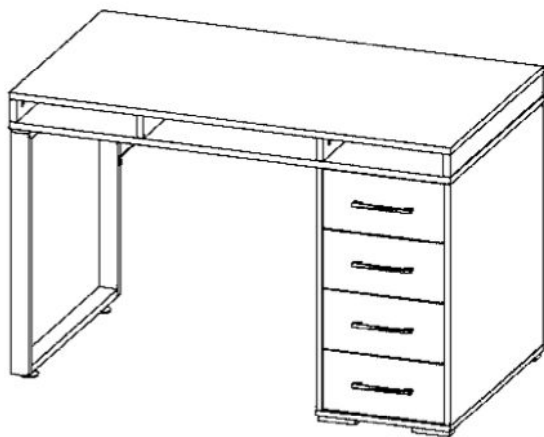
Ühe tavalise kontori planeering

Ühe kontori suurus on 7m². Sinna mahuvad kontori põhielemendid: laud, tool, kirjutuspind ja kapp.

- 4m² tool ja liikumisruum
- + 1m² lugemis ja kirjutamis laud
- + 1m² kapp
- + 1m² ukse avanemise ala

- Lisaks võib kontoris mahutada
- + 1m² laud arvutiga
 - + 0,5m² sahtlid
 - + 1,5m² konsultatsiooni ala (< 6 inimest)
 - + 2m² konsultatsiooni ala (> 6 inimest)
 - + 2m² jooniste selgitusruum

Nii on kontori optimaalne suurus vahemikus 7-14m².

Kirjutuslaud

Ingliskeelne sõna *desk*, pärine tõenäoliselt keskaja lõpust, 14. sajandist ja tuleb ladinakeelsest sõnast *desca* ehk “laud, millel kirjutada”. Ladina keeles tähistab sõna *discus* taldrikut või kaussi. Kreeka keeles on vastav sõna *diskos*.

Piltlikult kasutatud kontoris või kontoritöös alates 1797; esimene tõendatud kasutus on 1965 aastal.

Kirjutuslauda kasutatakse koolides, kontorites, kodus või akadeemilisteks, professionaalseks või kodusteks tegevusteks nagu lugemine, kirjutamine, varustuse, nagu arvuti, kasutamiseks.

Laua tavamõõtmed on 1200mm laiust ja 670 mm pikkust. Laua kõrgus on 750 mm.

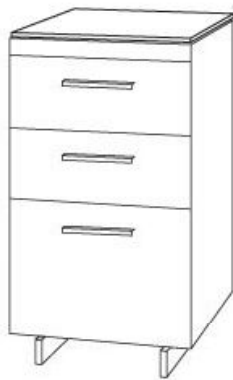
Tool

Inglisekeelne sõna *chair* pärineb 13. sajandist ja on tulnud vanast prantsuse keele sõnast *chaiere*, mis tähistab tooli, istet või trooni.

Tool ise on tõstetud pinnaga mööbliese, mida kasutatakse istumiseks. Toolid toetuvad tavaliselt neljale jalale ja omavad selga, kuid on ka toole, millel on vähem jalgu või on hoopis teistsuguse kujuga. Toole tehakse väga erinevatest materjaldest, alates puidust, metallist kuni sünteetiliste materjalideni (plastik) ja nad võivad olla polsterdatud erinevates värvidest riidest. Polsterdus võib olla ainult istmel või kogu toolil. Toole kasutatakse pea kõikjal-kodudes, koolides, büroodes ja paljudes teistes töökohtades.

Istmiku suurus on tavaliselt 400mm korda 500mm. Istme kõrgus varieerub 450-850 mm vahel.

Sahtel

drawer (n.); mid-14c., agent noun from draw (v.). Attested from 1570s in sense of a box that can be “drawn” out of a cabinet.

A drawer is a box-shaped container that fits into a piece of furniture in such a way that it can be drawn out horizontally to reach its contents. Drawers are built into numerous types of furniture, including cabinets, chests of drawers (bureaus) and the like.

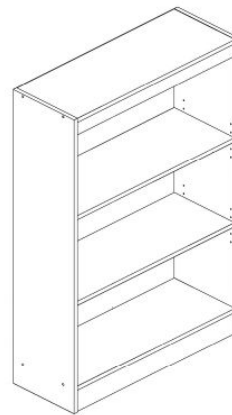
There are a lot of different drawers in other sizes. Most of the time they are used to stand under the desk. So the height is less than 750mm. The depth is between 450mm and 600mm.

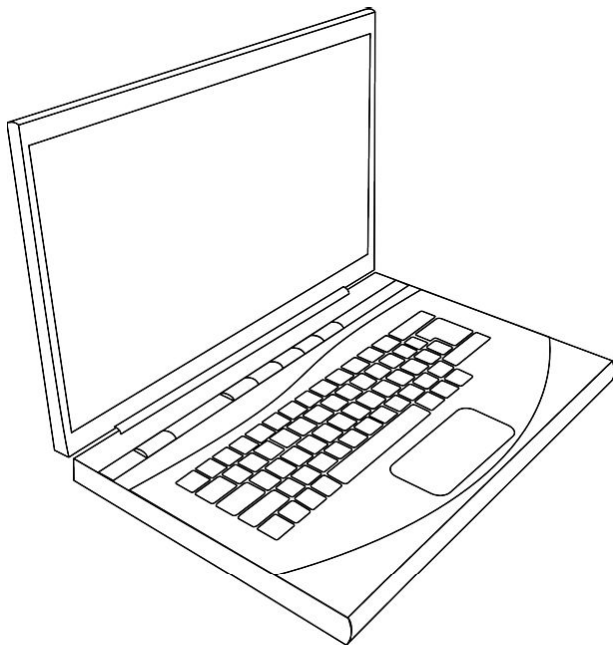
cabinet (n.); 1540s, “secret storehouse, treasure chamber,” from Middle French cabinet “small room” (16c.), diminutive of Old French cabane “cabin” (see cabin); perhaps influenced by (or rather, from) Italian gabinetto, diminutive of gabbia, from Latin cavea “stall, stoop, cage, den for animals” (see cave (n.)).

A cabinet is a box-shaped piece of furniture with doors or drawers for storing miscellaneous items. Some cabinets stand alone while others are built into a wall or are attached to it like a medicine cabinet. Cabinets are typically made of wood or, now increasingly, of synthetic materials. Commercial grade cabinets, which differ in the materials used, are called casework.

Cabinets usually have one or more doors on the front, which are mounted with door hardware, and occasionally a lock. Many cabinets have doors and drawers or only drawers. Short cabinets often have a finished surface on top that can be used for display, or as a working surface.

There are a lot of different sizes for a cabinet. You can find small cabinets with only one door or bigger with more doors. The depth of a cabinet must always been between 450mm and 600mm.

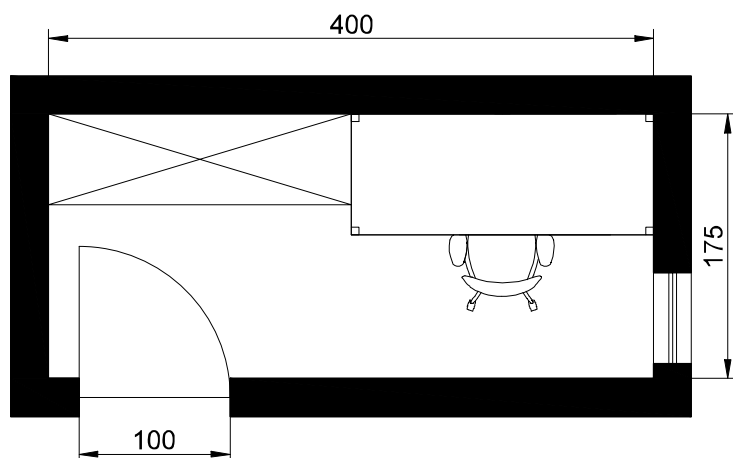

Personaalarvuti

computer (n.); 1640s, “one who calculates,” agent noun from compute (v.). Meaning “calculating machine” (of any type) is from 1897; in modern use, “programmable digital electronic computer” (1945 under this name; theoretical from 1937, as Turing machine). ENIAC (1946) usually is considered the first. Computer literacy is recorded from 1970; an attempt to establish computerate (adjective, on model of literate) in this sense in the early 1980s didn’t catch on. Computereze “the jargon of programmers” is from 1960, as are computerize and computerization.

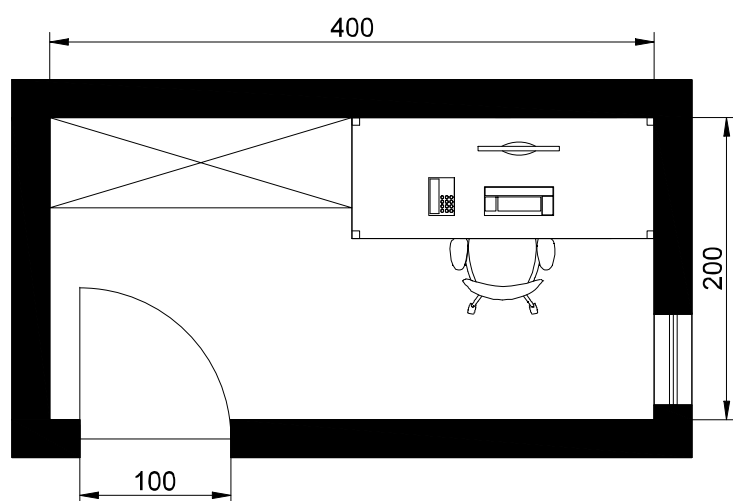
A computer is a device that can be instructed to carry out an arbitrary set of arithmetic or logical operations automatically. Their ability of computers to follow a sequence of operations, called a program, make computers very flexible and useful. Such computers are used as control systems for a very wide variety of industrial and consumer devices. This includes simple special purpose devices like microwave ovens and remote controls, factory devices such as industrial robots and computer assisted design, but also in general purpose devices like personal computers and mobile devices such as smartphones. The Internet is run on computers and it connects millions of other computers.

The place that a computer need is around 220mm on 150mm.

Kontor suurusega 7m²

- 4m² tool ja liiklemine;
- + 1m² kirjutus ja lugemislaud;
- + 1m² kapp;
- + 1m² uks ruumis;

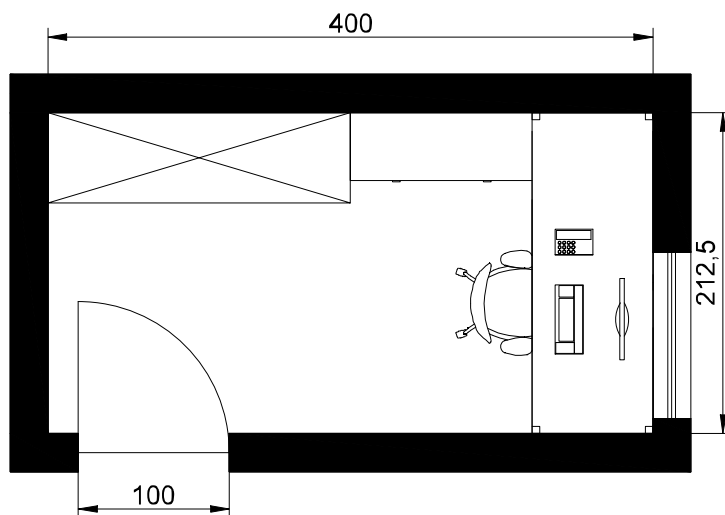

Kontor suurusega 8m²

- 4m² tool ja liiklemine;
- + 1m² lugemis- ja kirjutuslaud;
- + 1m² kapp;
- + 1m² uks ruumis;
- + 1m² arvutilaud.

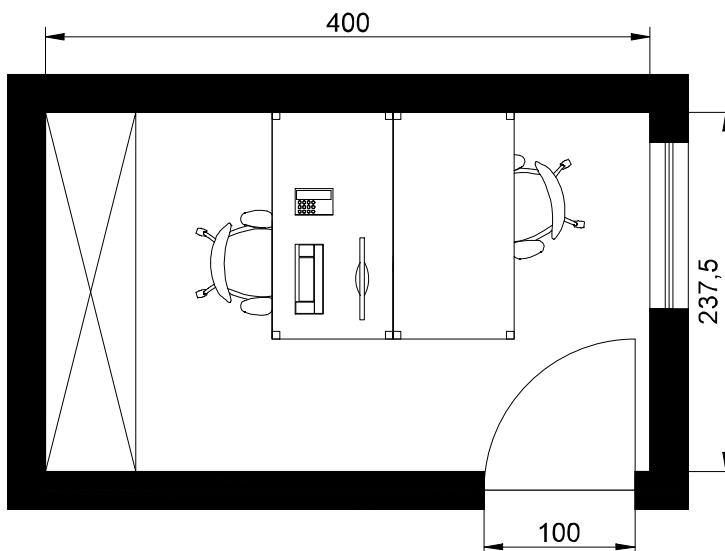
Kontor suurusega 8,5m².

- 4m² tool ja liiklemine;
- + 1m² lugemis- ja kirjutuslaud;
- + 1m² kapp;
- + 1m² uks ruumis;
- + 1m² arvutilaud;
- + 0,5m² sahtlid.

Kontor suurusega 9,5m².

- 4m² tool ja liiklemine;
- + 1m² kirjutus- ja lugemislaua;
- + 1m² kapp;
- + 1m² uks ruumis;
- + 1m² arvutilaud;
- + 1,5m² konsultatsiooniala (< 6 inimest).

Esindusarhitektuur

Andreas Krigoltoi, Kristjan Värav, Ann Sophie Megerle

Esinduslik arhitektuur

Enne, kui me hakkame ütlema, et hoone on esinduslik, tuleks mõista, mis selle taga on. Kas me näeme esinduslikkust ainult suursugustes hoonetes või ulatub see ka teistesse skaaladesse?

Me viibime koguaeg ruumis, olgu selleks koolimaja, kodu, pood, Harju tänav või Magistrali parkla. Erinevus on see, et me oleme siseruumis või väliruumis. Kui rääkida esinduslikkusest, siis milliselt piirilt hakkab esinduslikkus rolli mängima? On see kõik suhteline või on see juba meie alateadvusesse juurdunud? Ilmselt on see ka ajasutga seotud, sest igal ajastul on oma nägemus esinduslikust visioonist. Tihti mängib ka arhitekti, kui looja, enda visioon selles rolli.

Peab tõdema, et praeguses keskkonnas esinduslik arhitektuur rakendub kõikjal, ent seda lähtudes suuresti ruumist, mitte ainult hoonest endast. Olgu selleks võimu arhitektuur klassitsismi ajastul, mis tuli välja ranges sümmetrias või modernismi ajastu helge usk tulevikku. Ka erinevad objektid ruumis on esinduslikud, sest iga teostus esindab mingit ideed. Isegi voldiku kujundus teatrietendusest on teatud mõttes esinduslik. Me isegi ütleme, et riietusetiketis tuleks kanda esinduslikku riietust.

Taandades asja või hoonet veelgi ja võtta sellelt ära esinduslikkuse kui idee, siis mis sellest järele jääb? Vaadata asja sellisena nagu ta on, kontekstita ja ideeta. Saame me öelda, et asi võib olla

esinduslik, kui sellel puudub idee, kui asi lihtsalt on. Asi oma asisuses. Raske on väita, et asi on esinduslik, kui sellel puudub eesmärk ja idee. Võime võtta ka praegu näiteks ka olemasoleva Riigikogu hoone. Kui hoonelt ära võtta kontekst ja ilme, siis kas me saame väita, et sellel oleks samasugune efekt nagu praegu? Teine võimalus on ka muuta selle sisu, pannes kasvõi vabaaja keskuse Toompea lossi sisse. See muutub natukene raskesti seeditavaks, umbes samamoodi nagu panna järsku kõik politseinikud klouniriietusesse. Ühiskonnal on juba mingil määral tekkinud arusaam, milline peab välja nägema asi, et see täidaks oma eesmärgi. Seda mõjutab ka väga palju ümbruskond ja kontekst, mis selle taga peitub. Lähtudes erinevatest arhetüüpidest, siis kannavad ehitised endas ka sümboleid. Lennujaamas peegeldub vabadus, haiglatel puhtus ja korrapärasus, riigimajadel demokraatia.

Ja kui me küsime nüüd, et milline peaks olema esinduslik hoone, siis me tegelikult teame juba milline see olema peab. See peaks kajastama ühiskonna meelelisust, ümbruskonda, kultuurseid ja ideoloogilisi väärtusi. Arhitekt peaks suutma luua pildi hoonest, mis esindab neid väärtusi. Meil pole selleks kindlaid juhiseid ette antud, kõikjal rakendub see erinevalt. Eesti Rahvamaja tehti ka suur ja vägev kontrastiks väiksele Eestile.

Toompea loss

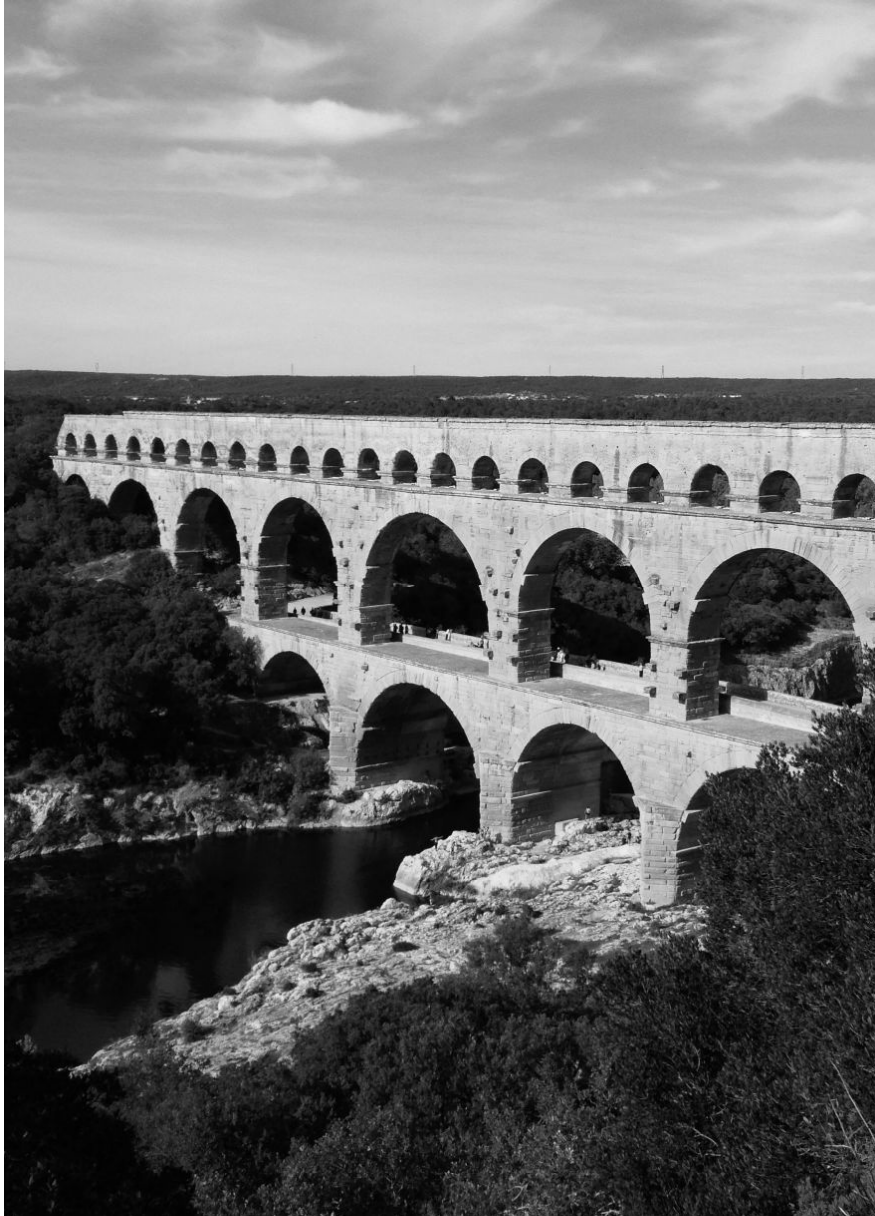
Foto allikas: <http://static.panoramio.com/photos/large/26220048.jpg>

Tartu Ülikooli peahoone

Foto allikas: <https://tehnofriik.files.wordpress.com/2015/03/ut100810om003.jpg?w=2000&h=1500&crop=1>

400. pKr Itaalia

Arhitektuur oli võime ja rikkuse sümbol vanas Rooma keisririigis. Suur osa maadest, mida Rooma oma aja jooksul vallutas, tõi kaasa hulganisti kultuurseid erinevusi, mis ka arhitektuuris edasi peegeldusid. Tänu betooni avastamisele paranesid ka ehitusvõimalused. Rooma oli riigi- ja sõjavõim. Rahvas sai osa rikkusest, aga selgelt on ka näha diktatuuri ehitistes, mis kajastub ehitiste mastaabis. Ehitised nagu akveduktid, termid ja kolosseum esindavad innovaatilisi ideid ja edusamme kunagises valitsusrežiimis.

Foto allikas: https://grantwiggins.files.wordpress.com/2012/10/img_0369-copy.jpg

Kolosseum linnulennult

Rahvale korraldati peamiselt gladiaatorite võitlusi. Ka riigipead olid kohal. Ka selline ehitis esindab oma arhitektuuri poolest riigivõimu. Ühtne ellips

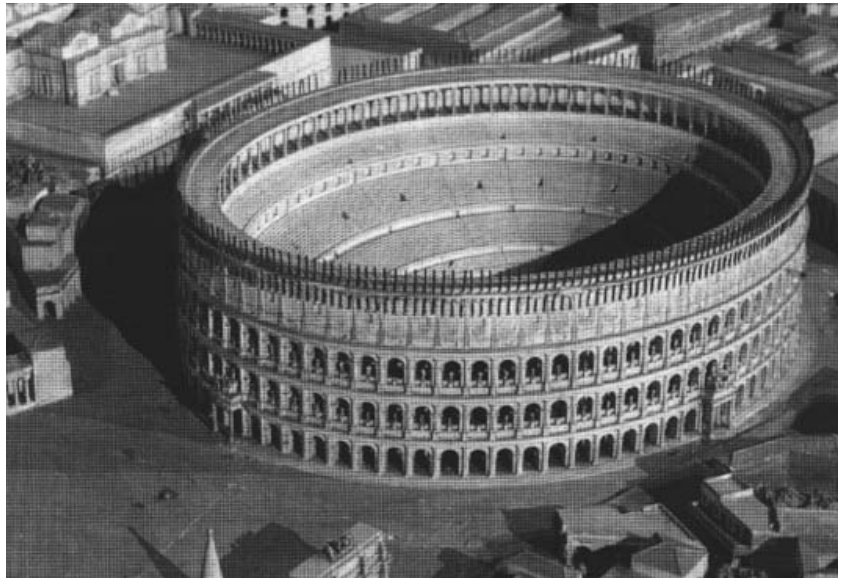

Foto allikas: Google

Kolosseum seest, 2013. a

Nagu näha, oli kolosseum terviklikult läbimõeldud ehitis., samamoodi nagu tolleaaja Rooma keisririik.

Foto allikas: https://en.wikipedia.org/wiki/Colosseum#/media/File:Colosseum_0771_2013.jpg

1940. a Saksamaa

Hea näide arhitektuurist kui poliitika vahendist, mille läbi kajastub ka võim, on natsionaalsotsialism. Et oma võimu riigis demonstreerida, oli tema jaoks arhitektuur üks tähtsamaid vahendeid, et oma väärtusi ja eesmärki kajastada. Selline motivatsioon ei piirdunud kõigest suurte linnade ja hoontega, vaid ka väiksemad hooned leidsid endas kajastust. Riigivõim peab olema kõikjal tuntav, ka vähem asustatud kohtades.

Arhitektuur oli osa propagandast, mis oli rahvale suunatud.

Tolle aja valitsuse järgi pidi esindama ehitise väljanägemine ja vorm rahva karakterit ja suhtumist. Mida jällegi tagantjärele mainida saab, on see, et tolleaja poliitika rahvast pigem represseeriv oli, seetõttu oli ka arhitektuur maha suruv, peaaegu isegi ähvardav. Läbi tolle aja režiimi omistas arhitektuur peale režiimi lagunemist endas võimu ja vägivalla identiteedi. Milles jälle kinni tasub hoida, on see, et seda stiili ei kasutatud ainult natsi saksamaal, seega ei saa seda stiili alati ka eelarvamusega käsitleda.

Zeppelini peatribüün

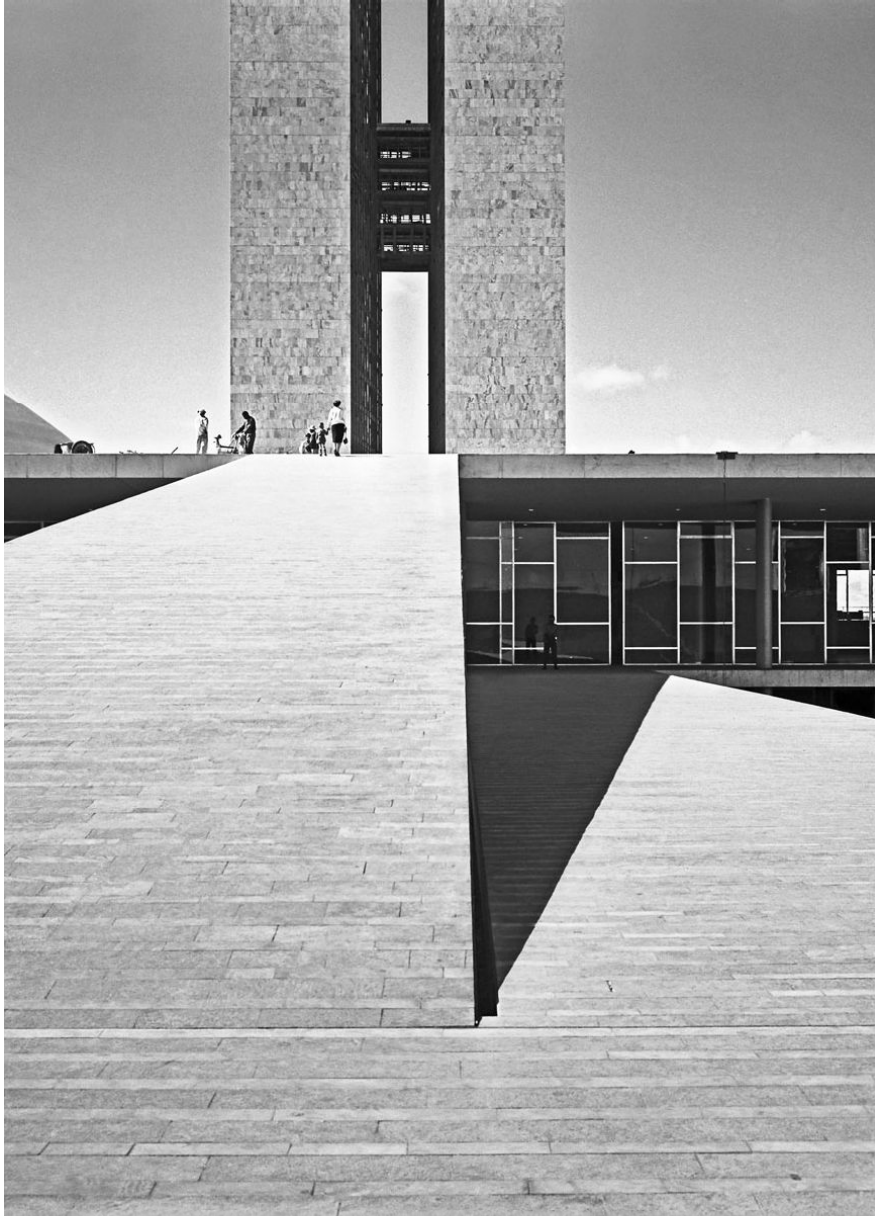
Rahvahulk kogunes tohutult suurele tribüünule

Tempelhofi lennujaam Berliinis

Kunagine Berliini lennujaam, mis jäi tulevastele lennukitele raja tõttu väikeseks. Siin ilmneb selgelt poliitika ja arhitektuuri kooslus.

1950. a Brasiilia

Jälgides suurprojekte 50ndatel aastatel, kus uued pealinnad tekkisid, mille kerkimise põhjus ja eesmärk oli eelkõige ainult esinduslik vorm, võib küsimuse alla seada kasutuse ja kulud. Võtkem näiteks Brasiilia pealinna Brasilia, kus leidub ka esindusliku arhitektuuri tipp punkte. Mitte ainult valitsushooned ei ole esinduslikud, vaid terve linn teenib end kui terve riigi esindajana. Läbi oma esteetilise vaatepunkti oli Brasilia eelkõige poliitiline argument kunagisele riigipeale Juscelino Kubitschekile. Poliitilist koloniaalpoliitikat tuli vältida ja rahvale oli vaja joonistada pilt modernsest tulevikust, heaolust ja edust. Kuna linnas on kõige kõrgem sissetulek inimese kohta ja linnas ka hea elukvaliteet on, siis võib lugeda, et projekt esinduslikust arhitektuurist oli antud olukorras edukas. Jällegi on enamus osa rahvast sellistest tingimustest kaugel.

2000 a. Saksamaa

Järgmine aspekt esinduslikus arhitektuuris tuleb ruumi loomises. Seda on peamiselt näha postmodernses arhitektuuris. See käsitleb esteetilist praktikat sisus. Keskne hoone on sisult nagu suur lava. Poliitikud on näitlejad, kes esindavad ja kajastavad rahvast - demokraatia tähtis punkt. Näitena tasub siin mainida Berliini kantslerimaja. Oma dramaatilise valguse juhtimisega ja alati esinevad sisse ja läbi vaatamisega saab siseruumi stseenidesse panna. Jälgides aga välist vormi on näha lihtsat kuupi. Esinduslik vorm peitub sisus.

1960. a Boston

Ameerikas, kui omamoodi esinduslikkuse tippnäites, on ka hulganisti erinevaid näiteid katsetustest ja õnnestumistest. 1960ndate Boston oli väga erinev sellest linnast, mida võime näha tänapäeval. Linn, mis on tuntud kui Ameerika „vabaduse häll“ oli sel ajal sügavas majanduslikus kriisis ning inimestest tühjaks jooksmas, elanike arv langenud 10 aastaga lausa 13%. Olukorra parandamiseks otsustati linnas läbi viia ulatuslik ümberehitus. Varasemalt Scollay väljaku nime all tuntud linnaosa lammutati ning asemele hakati ehitama uusi, moodsaid hooneid. Üks nendest hoonetest on Bostoni linnahall. Linnaelanike järkjärgult halvemaks muutuv suhtumine linnavalitsusse

ajendas arhitekte projekteerima hoone, milles oleks segatud avalikud ruumid linnavalitsusele kuuluvatega, lootes tuua hoonesse omamoodi optimismi valitsuse suhtes. Esimestele korrustele paigutati suurem osa avalike ruume, korrus kõrgemale ruumid nagu raamatukogu, kantseleile kuuluvad ruumid ning linnapea kabinet. Linnahalli kõrgematele korrustele asetati vähemtähtsad administratiivsed kabinetid. Hoone keskmesse loodi suur aatrium, kuhu on kerge ligi pääseda nii seest väljast ning et rõhutada linnaelanikele valitsuse läbipaistvust, tõsteti tähtsamad kabinetid hoone fassaadil esile välja eenduvate kuubikute näol.

Bostoni linnahall 1960. aastal

Kui linnahalli makett 1962. aastal rahva ette tõsteti, sai arhitektide Gerhard Kallmanni, Michael McKinnelli ning Edward Knowelsi projekt kuulda mitmesugust kriitikat. Ühelt poolt hinnati hoonet kõrgelt oma uudsuse ning monumentaalsust, kuid enamasti ei võetud projekti vastu kuigi hästi. Linnahalli nimetati nii tuvipuuriks kui ka asteekide bensiinijaamaks ning kriitika, mis sai hoonele osaks kuuekümnendatel, on väga asjakohane ka tänapäeval. Kohalike sõnul on inimese ning valitsuse põimumist sooviv hoone disain düstoopiline ning eemalepeletav, samuti on ette heidetud selle ümber oleva väljaku jõhker sissemurdmine vanasse tänavavõrku. Kõva kriitika osaliseks saanud Bostoni linnahall on ometi üks oma aja väljapaistvamaid hooneid ning selle arhitektuurset mõju on näha ka mitmes teises esinduslikus valitsushoones, nagu Bulgaaria välisministeeriumi hoone ning Leedu seimi hoone, mis valmis Bostoni linnahallist 12 aastat hiljem.

Foto allikas: http://www.lemessurier.com/sites/default/files/projects/slides/boston_city_hall_4.jpg

Liigendatud fassaad

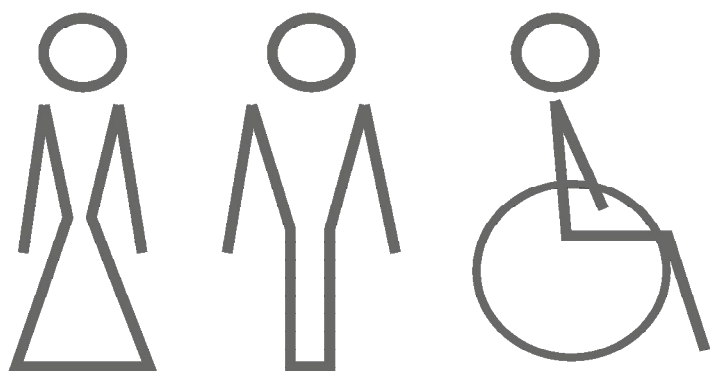
Dramaatiline siseruum

Kaasav arhitektuur

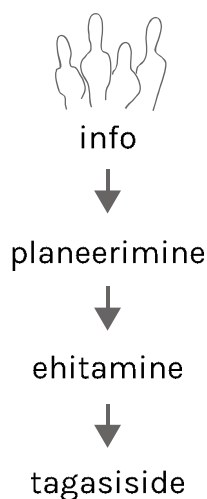
Karmen Silde, Carolyn Rennu

Milline arhitektuur kaasab?

Kaasav disain ja arhitektuur

... arvestab võimalikult suure kasutajagrupi vajaduste ja huvidega. Selle peamine eesmärk on luua ühiskonnas võrdsed võimalused neile, kelle toimetulekuvõime on piiratud, eemaldades olemasolevad takistused ning pidurdades uute tekkimist. Kaasav elukeskkond peab järgima järgmisi printsiipe: austus; turvalisus, tervislikkus, funktsionaalsus, kasutatavus, arusaadavus, ilu ja majanduslik tasuvus. Samas on meile kõigile. Näiteks madalam lävepakk on meile kõigile mugavam, mitte ainult erivajadusega inimesele. Samuti ei ole selle maksumus suurem kui kõrgemal lävepakul.

Inimsõbralik arhitektuur

Inimsõbralik arhitektuur ei saa lähtuda ainult rahakate ideedest ja finantsist. Arhitektuuri tellijad moodustavad vaid vähemuse meie ühiskonnast. Sellegipoolest peaks soosima kõikide ühiskonna liikmete panust protsessis, et hooned areneks ja kujuneks just paljude inimeste nägemustest ja vajadustest. Toimiv keskkond peab sobima inimestele, kes erinevad üksteisest teadmiste, isikuomaduste, oskuste, võimete, mõõtude ja kehakuju poolest.

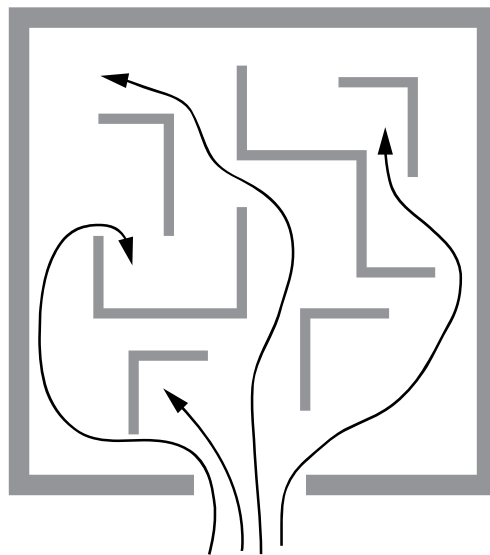
Kunst ja ilu

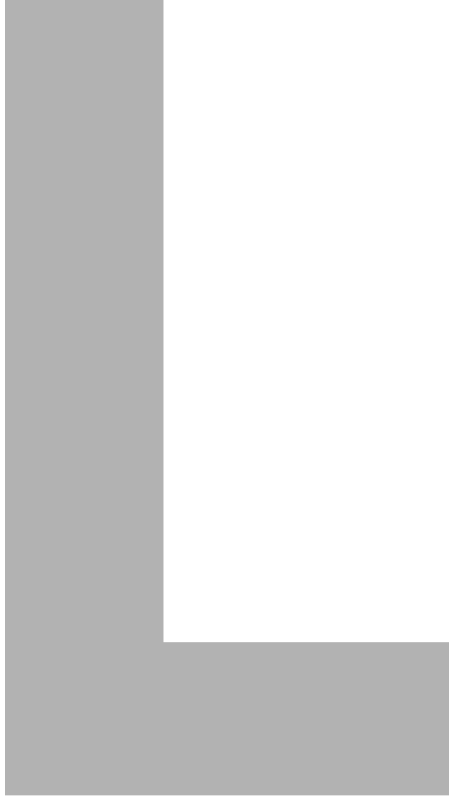
Tihti peale tehakse ainult kunsti ja ilu ning kasutajate mugavuse ja vajadustega ei arvestata. Isegi kui hoonel on avalikkusele suletud funktsioon, siis tema väline arhitektuur sellegipoolest mõjutab tervet kogukonda. Lahendusena tuleks need aspektid ühendada: ei tohi inimesi käsitleda ainult tarbijatena, vaid tuleb nad kaasata ka projekteerimise algfaasis.

Arhitektuuri mõte

Universaalse arhitektuuri mõte ei ole ainult tagada füüsilist ligipääsetavust. Kui kehaline juurdepääs on saavutatud, siis tekivad järgmised aspektid. Eesmärgiks on lihtsustada meie kõikide elu, muutes loodav keskkond, kommunikatsioon, tooted, teenused ja sotsiaalsed hüved kõikidele kättesaadavaks, kasutatavaks ning arusaadavaks. Näiteks tagada kiire ja lihtne ligipääs vajalike inimesteni ehk ametnike. Kõige õigem on öelda, et inimkeskses hoones ei pea inimene otsima kohta, kuhu ta jõuda soovib – hoone otsib ise inimesele selle koha.

Väikelinnad ja demokraatlik linnaruum

Ann Kristiin Entson, Keiti Lige

Väikelinnade tulevik

Eestis on 47 linna. Ligikaudu 68% Eesti elanikkonnast elab linnas.

142 linnas ja vallas ehk 63% Eesti omavalitsusüksustest toimub kiirenev rahvaarvu langus.

Piirkondade taaskasutamise strateegiad ehk linnapiirkondade taaselustamine, kasutamata või mahajäetud piirkondade uuendamine ning uuesti kasutuselevõtmine on praeguseks välja töötatud ühtekuuluvuspoliitika raames ja neil meetmetel on linnade uuendamises ja taaselustamises kindlasti oluline roll. Samuti kasutatakse linnade elustamiseks halajasalade ja roheliste koridoride rajamine ehk üldisemalt linna rohelisemaks muutmine, samuti samuti pere- ja eakatesõbralike

linnade toetamine, kättesaadavate avalike sportimiskohtade rajamine ja vastavate teenuste pakkimine, mis samaaegselt parandavad energia ja materiaalsete ressursside haldamist ja vooge linnas (linnade aineringlus, taaskasutus, kohalikud energeetikaalased lahendused).

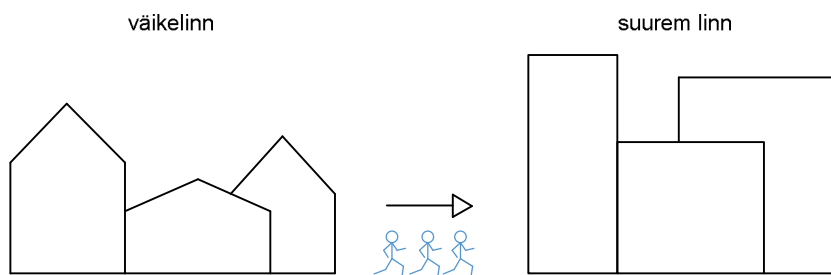
Linnad on pidevas muutuses ja enam ei saa neid käistleda ainult nende halduspiiride raames ning samamoodi ei ole linnapoliitikas enam võimalik keskenduda ainult linnatasandil tegutsevatele haldusüksustele.

Järjest enam on oluline linnade- ja valdadevaheline koostöö, mis lihtsustab oluliselt üksuste haldamist ning võimaldab luua kohalikele elanikele paremaid tingimusi.

Viljandi sünnipäev 2016.

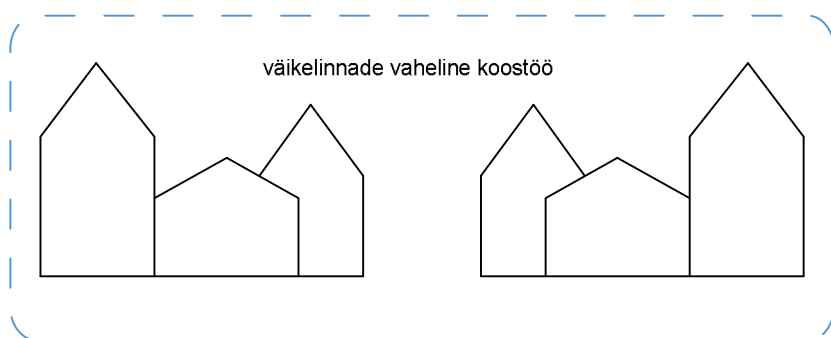
Foto autor Kristiin Elmat

Inimeste liikumine väikelinnadest ära

63% Eesti omavalitsusüksustest toimub kiirenev rahvaarvu langus. Seda nii üldise rahvaarvu languse kui ka rahva riigisisese rände tulemusena.

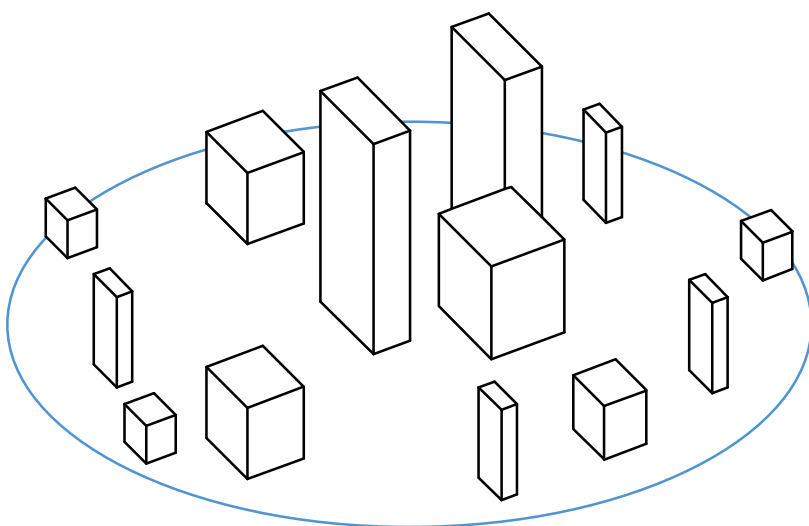

Haldusüksuste vaheline koostöö

Väikelinnade ning -valdade vaheline koostöö muutub üha olulisemaks, selleks, et muuta haldamine lihtsamaks ning pakkuda inimestele paremaid elutingimusi

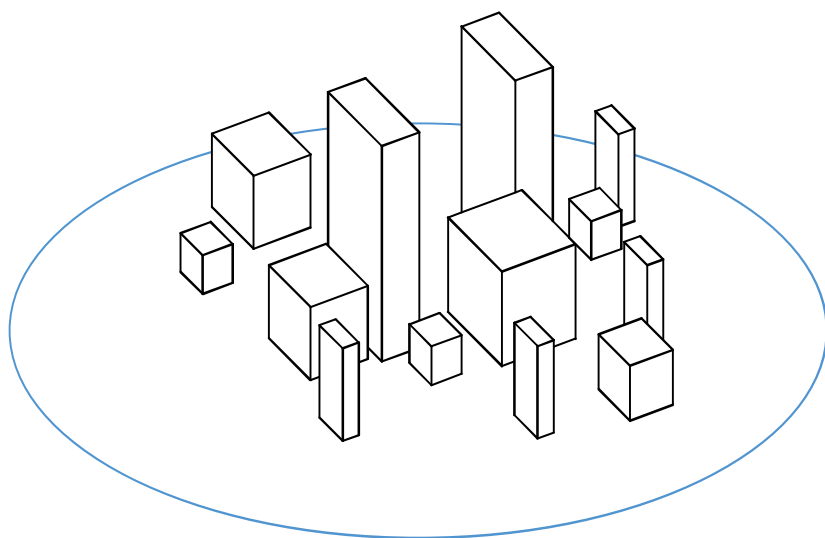
Valglinn

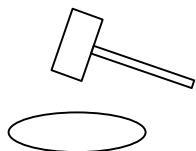
Hetkel on paljud Eesti linnad valglinnastunud

Tihendatud linn

Rahvaarvu vähenemise tõttu on mitmed hooned linnas jäänud tühjaks. Linnades on vajalik anda neile hoonetele uusi funktsioone ja asustada asutusi ning elamuid ümber, selleks, et linn muutuks kompaktsemaks ja toimiks paremini.

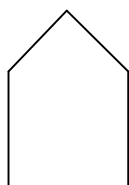

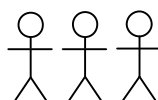
otsus

rahastus

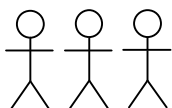
objekt

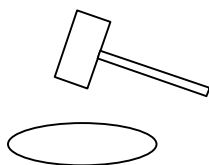
kasutajad

Valdav rahastamismeetod

Paljud linnu ja nende elanikke puudutavad otsused tehakse ära kõrgemal tasandil ning inimesteni jõuavad projektid alles siis, kui nad neid kasutama hakkavad.

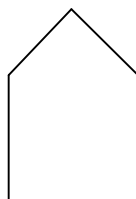
kasutajad

otsus

rahastus

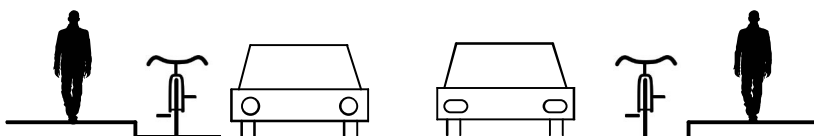
objekt

Inimesi kaasav rahastamismeetod

Vastupidises mudelis on linnaelanikud saanud rolli, kus neile antakse võimalus otsustada linna puudutavate objektide rajamist ning öelda sõna sekka, kui linnas alustatakse uute projektidega.

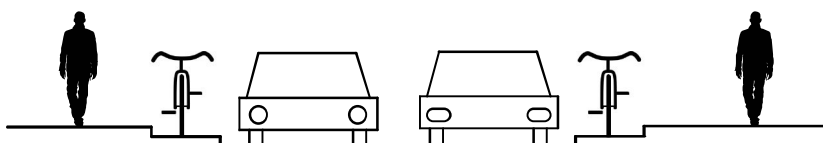
Eestis tüüpiline tänavaskeem

Praegusel hetkel on linnades paljudes kohtades puudu jalgrattateed ning ratturid on sunnitud liiklema sõiduteel, kus nendega tihtipeale ei arvestata, ning ratturid eelistavad kõnniteedel sõitmis, mis on aga keelatud. Nii on loodud ebamugav olukord, nii jalakäijatele, jalgratturitele kui autojuhtidele.

Uus tänavaskeem

Sellisel tänaval on jalakäijad ning jalgratturid tõstetud olulisemale positsioonile kui autod. See muudab liiklemise kõikidele osapooltele turvalisemaks. Nii soodustatakse ka väikelinnades enam jalgsi või rattaga liikumist, mis praegusel hetkel väga populaarne ei ole.

Näide: Tartu kaasav eelarve

Avaliku raha kasutamine on teema, mille vastu kodanikud alati suurt huvi tunnevad, ning ka otsuste tagajärgi kõige selgemini tunnetavad. Selleks, et avada kohaliku eelarve kujundamine kodanike osaluseks, on kasutusele võetud kaasav eelarvemenetlus. Kaasava eelarve läbiviimine varieerub riigiti, kuid selle põhimõte on selge ja arusaadav: kohalik volikogu otsustab mingi osa omavalitsuse eelarvest eraldada otsustamiseks kohalikule kogukonnale.

Tartus kaasatakse juba neljandat aastat linnaelanike eelarve osas kaasa rääkima. Linlaste otsustada 150 000 eurot (kuni 75 000 eurot on ühe idee elluviimise maksumus). Tartu kaasava eelarvega soovitakse parandada linlaste arusaama linnaeelarvest ja selle kujunemisest, parandada kogukondadevahelist koostööd ning leida lahendus mõnele olulisele valupunktile linnas või viia ellu mõni päris uus idee.

KAASAVA EELARVE ETAPID

Kaasava eelarve infopäev
Ideede kogumine
Arutelud
Ideede tutvustamine
Hääletamine
Ideede elluviimine

Lapsed mänguväljakul

Idee "Lasteaedade mänguväljakute
ühishange"
2013

foto Lasteaedade mänguväljakute ühishange, Tartu
linn, http://www.tartu.ee/?page_id=24647#t1378374982

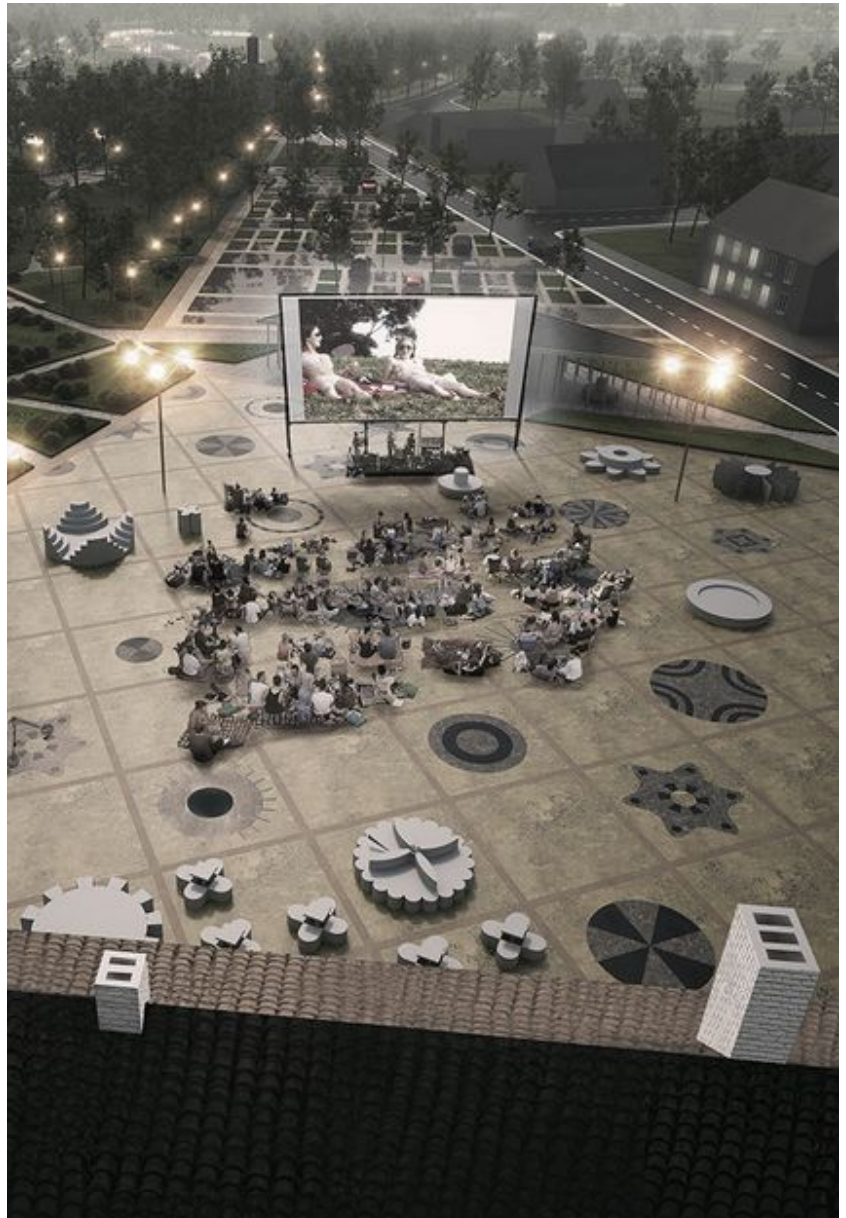
Näide: EV 100 “Hea avalik ruum”

Programm “Hea avalik ruum” tegeleb linnakeskuste korrastamisega, mis peaks olema riikliku regionaalpoliitika üks eesmärgi. Projekti eesmärgiks on korrastada ja kujundada väikelinnade keskused neile iseloomulikuks kultuuriürituste korraldamise ja vaba aja veetmise kohaks, mis annab liikumiseelise jalakäijale. Projekti algatajad näevad linnakeskuste kordategemises suurt võimalust koondada inimesi, kasvatada

kohaliku kogukonna ühtsustunnet ja muuta väikelinnade elukeskkond ligitõmbavamaks. Korrastatud keskused kujunevad kultuuriürituste korraldamise ja vaba aja veetmise kohaks ning annavad liikumiseelise jalakäijale. Muutes linnasüdamed inimsõbralikumaks ja meeldivamaks elukeskkonnaks, on võimalik hoogustada ettevõtlust ja vältida linnade laialivalgumist.

Tõrva keskväljak

Tõrva keskväljaku võidutöö. Autor
Arhitekt Must. Väljak läheb kevadel 2017
ehitusse.

Tõrva Keskväljaku võidutöö. Arhitekt Must,
<http://www.arhitektmust.ee/#/torva-keskvaljak/>

Tõrva Keskväljaku võidutöö. Arhitekt Must,
<http://www.arhitektmust.ee/#/torva-keskvaljak/>

Näide: Copenhagenize

Copenhagenize on multidistsiplinaarne “go-meeskond”, mis tegeleb linnades kõikide küsimustestega, mis on seotud jalgrattakultuuri, planeerimise, liiklusega ja sidega. Nad lähenevad igas oma projektis inimese vaatenurgast – kasutades disaini, antropoloogiat, sotsioloogiat ja mõistlikku lähenemist.

Vaid paar põlvkonda tagasi oli jalgratas peamine tunnusjoon linnamaastikus ja asulas ümber maailma. Kaasaegses linnaplaneerimises on sageli fookus ainult tehnilistel mudelitel ja lahendustel, statistikal, mõjul ja

kuludel. Copenhagenize eelistab oma töödes peamiselt tähelepanu suunata inimloomusele. Esimesel kohal peaks olema jalgrattur ja disain peaks sellest lähtuma, olenemata linnast.

Nende eriala on inspireeriv nii linnadele kui ka organisatsioonidele selles, kuidas taastada jalgrattaga liikumist kui transpordivormi ning seejärel saada sellest rikkalikult kasu nii väiksemate ummikute, puhtama linnaõhu kui füüsiliselt ja vaimsemalt tervemate inimeste näol.

Winnipeg linn

Aastal 2012 võitis Copenhagenize Design Co Winnipeg linna jalgratta ja jalakäijate strateegia hanke koos partneritega Urban System.

foto <http://copenhagenize.eu>

Ruumiidee

Kristi Merilo, Charlotte Raisch

Mida ruumiidee projekt endast kujutab?

Asjade seis on selline, et paljud riigiametnike erinevate maakondade omavalitsuse hooned ning nende haldusjaotused on ebaefektiivsed ning isegi mitte kasulikud ajal, mil ressursid kahanevad ning kriis paisub iga sammuga. Lahenduste leidmine on standardite tasemel trendikas, küsimus on selles, mis toimub Eesti ruumis ja kogukonnas? Mida me näeme ning kuidas saaksime kõige paremini mõjutada üksteist? Me oleme väike Eesti, see on meie pluss: olla koos. Järelduseks on see, et me tohi lasta üksteisel raisku minna. Me hindame esimesel kohal inimesi, meid, eestlasi ning muidugi ka kõiki teisi.

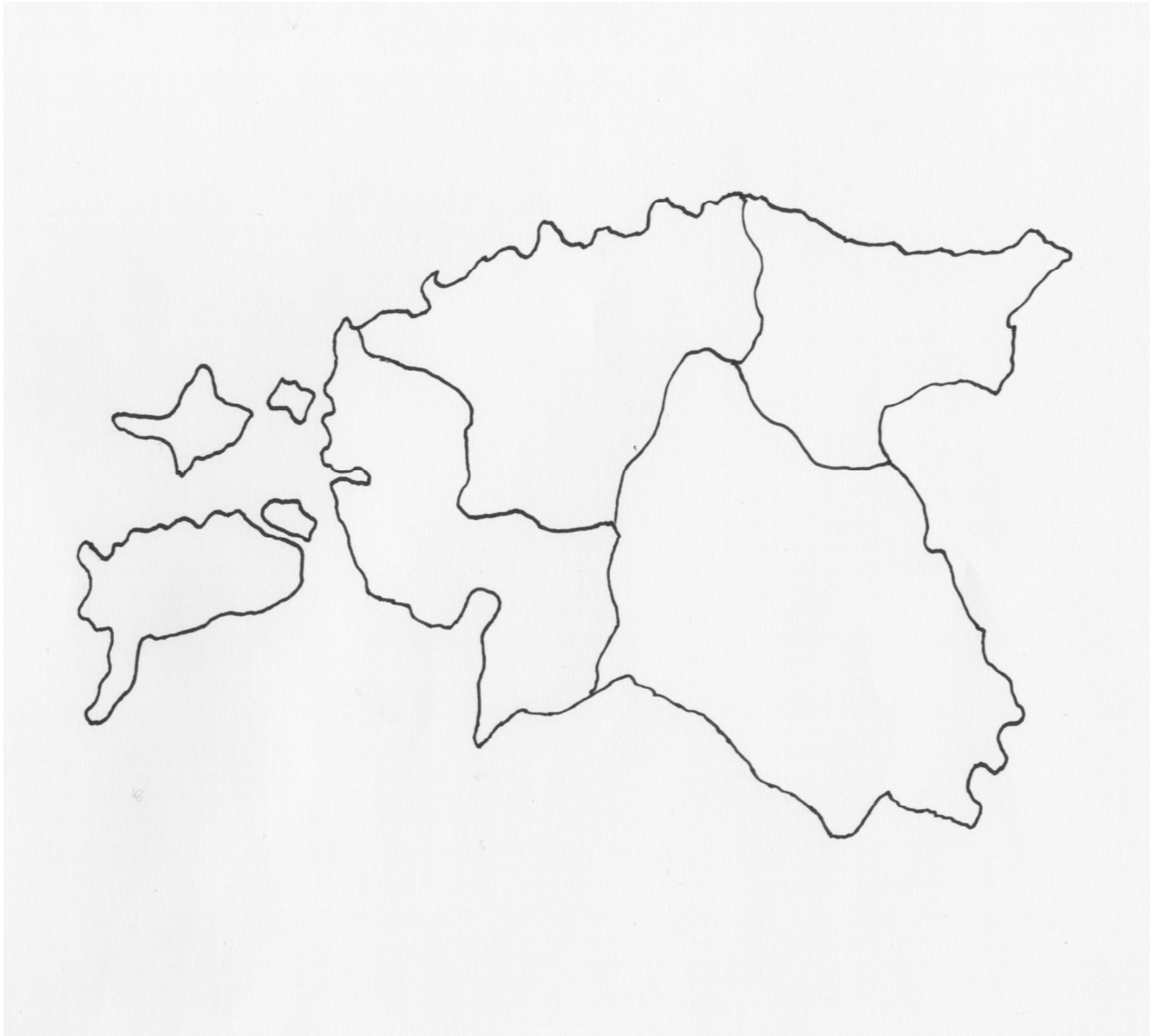
Meie „ajuskänn“: vabas vormis ülespildistus koosolekutel ja kodudes kõneldust, skaibivestlustest ning sisekõnest ütleb, et nii nagu me kõik neid probleeme tekitame läbi oma alaliste teadmiste, läbi kogemuse, läbi hirmu ning ootuste, samuti me võiksime vähem kahelda endas ning teha otsustavaid tegusid mõjutades riigi head edasikäiku. Tõdemused peavad esmalt lähtuma meist inimestest endist, see, et elu võib olla parem kõigil, alustades inimestest kogu rahvani, igaüks vastutab enda eest ja kogukonna liikmena oma rolli eest kogukonnas. Eesmärk on teha eluruum, meie keskkond paremaks, mille läbi on ka ühiskond palju tugevam.

Kohalikult elamine: tegu on esmajoones tähelepanunihkega, mille suund on väärtustada eestimaist pärandit, seda, kes me oleme ning kus me elame. Selleks on vaja luua keskkond, kust ei tahaks ära kolida kusagile välismaale. Ühiskond koosneb kolmest osapooldest: avalik sektor, erasektor ning kolmas sektor. Need on kogukonnad inimesele. Kogukond on selline, missugused inimesed seal on, seega veel kord

on peamine, et me lähtuksime iga indiviidi vaatenurgast. See on suureks motivatsiooniks ning hakkabki käima koostöö. Koos suudetakse edendada kohalikku ettevõtlust, info vahendamise seotust suurendada, peamine tuua inimesi kokku, olla kodaniku kõneleja/ esindaja, korraldada vara ühistegevusi ning kasutust, arendada ettevõtteid, suunata efektiivsele ning samas mugavale ruumikasutusele.

Kohaloomine ehk ruum on väga tähtis, sest see on kõik, kus inimene ning mis kõik temaga ja ümber toimuvate protsessidega seoses eksisteerib. See mõjutab tegusid, seega elu edasikäiku. Kohakapital on see, et ilma heades kohtades elamiseta ei saa ükski rahaline- ning sotsiaalne- kapital kasvada. Tähtsaks heakoha sidujaks, sest ruumi moodustame ka meie, on avalik ruum, kus toimuvad enamus sotsiaalseid kokkupuuteid. Planeerimine jt ruumi kujunemise protsessid on ruumiloomes olulisemad teemad. Tuleb teha otsuseid, kas bürokraatiakeel või ruumikeel? Ruum on tajutav ja katsutav, bürokraatia viis on kõik üles tähendada, et ei oleks valet ruumi tõlgendamisel. Ummikusse jõudmise tõttu me vajame dokumendirevolutsiooni. Me ei raiska mõtetult ruumi ning proovime elukeskkonda mitmekesisemaks muuta. Et liikuvust kaasajastada tulevate muudatustega on oluline regionaalne, kohalike omavalitsuste ning asumite koostöö. Selleks tegemiseks on oluline arendada kokkusaamiskohtade kvaliteeti ning kättesaadavust, et liigutada inimhulka nii nagu neil oleks see kõige mugavam, aga ka otstarbekam. Edaspidi on esile toodud neli võimalikku stsenaariumit, mis soodustaksid efektiivset riigipidamist Eestis.

[http://www.linnalabor.ee/failid/n/aaf34e1d45372401f96ec64f4f8bf264#_="](http://www.linnalabor.ee/failid/n/aaf34e1d45372401f96ec64f4f8bf264#_=)

I stsenaarium

Põhiväärtused:

valikuvabadus – elukohta ja kogukonna valimine

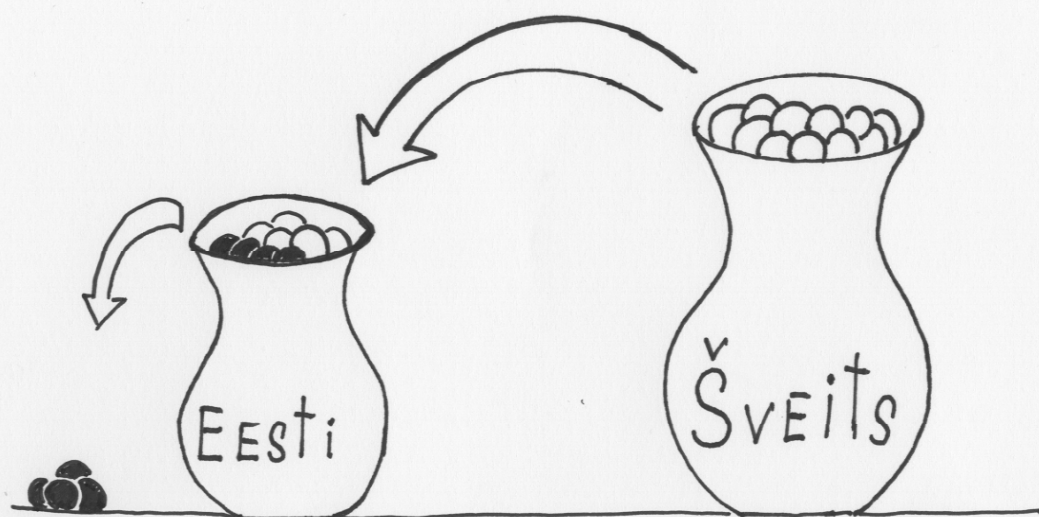
kultuuriväärtuste hoidmine

omavalitsuste eristuv identiteet

Omavalitsuse põhiliseks rolliks on toota energiat, pakkuda kvaliteetset haridust, lasteaiakohti, e-teenuseid ja ökoloogiliselt planeeritud eluruumi. Eeskujuks võetakse Šveits – hea näide looduse, eksklusiivsete tööstuste ja elukvaliteedi tasakaalukast suhtest, mis on üle kogu maailma tuntud. Siiski pole

siia veel piisavalt uusi elanikke tulnud ning seetõttu otsitakse uusi lahendusi ja selgemat kohabrändi. Eelkõige üritatakse programmiselt täita vanasid asulakohti – linnad ja väikelinnad, kus kohast elu on välja voolanud, kuid millesse tuleks see tagasi tuua.

http://www.linnalabor.ee/failid/n/aaf34e1d45372401f96ec64f4f8bf264#_=_

II stsenaarium

Põhiväärtused:

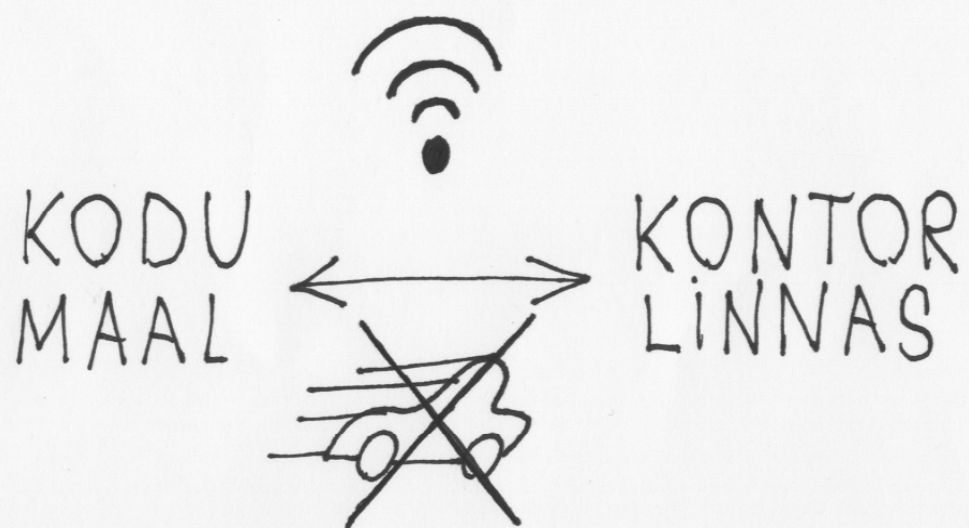
- väiksuse tunnistamine ja tunnustamine. Ambitsioonide kohandamine, kaine mõistus, juured
- risoomne Eesti (energia-, info-, toidu-, kogukonnavõrk jm). Detsentraliseeritus, võrdsus ja mitmekesisus, linna- ja maapiirkondade võrdne areng, avatus
- maa (ja puhas loodus) kui üks Eesti võtmeressursse.

Inimesed Eestis määratlevad end Ühtse Eestina, mis koosneb linnast ja maast, mis on omavahel tasakaalus: kõik koosneb kogukondadest. Kummas elada, on puht eelistuse põhine. Vältimiseks äraelamiseks füüsilist kolimist majanduskeskuste lähedusse, tehakse kõikjal mobiilset veebi tööd. Paljud kolivad peale linnades või mujal elu- ja ülikoolis käimist paikseks jäämiseks ja

pere loomiseks maale.

Läbi majanduse restruktureerimise muutub maa linna kõrval taas oluliseks – ruum on ressurss, mis võimaldab toota rohkem energiat ja toitu. Maa omamine on üks viimaseid määrajaid, mis hoiab alal eestlust. See vabadus omale ruumi valida ja võimalus olla vähem linnaga seotud kuid siiski tööl, sobib aga iseäranis põlvkonnale sündinud enne 21. sajandit.

http://www.linnalabor.ee/failid/n/aaf34e1d45372401f96ec64f4f8bf264#_=_

III stsenaarium

Põhiväärtused:

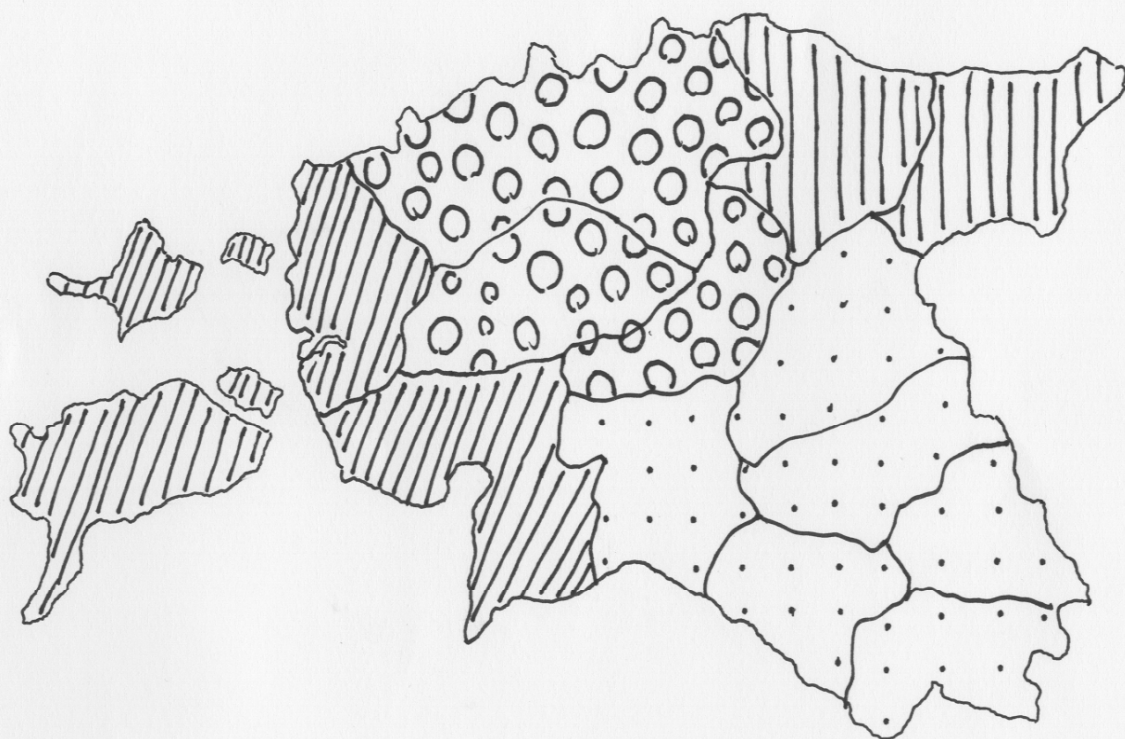
- väga tugev ja läbimõeldud planeerimiskultuur
- inimeste kuuluvustunne oma elukeskkonda linnas
- kvaliteetselt arendatud avalik (linna)ruum kui ühiskonna liim

Maakonnad ühendatakse ning tekivad seniseid maakondi asendavaid regioonid: Põhja regioon (Harjumaa, Raplamaa ning Järvamaa, keskuseks Tallinna linn), Lääne regioon (Pärnumaa, Läänemaa ning saared, keskuseks Pärnu linn), Lõuna regioon (Jõgevamaa, Tartumaa, Viljandimaa, Põlvamaa, Võrumaa ja Valgamaa, keskuseks Tartu linn) ning Ida regioon (Ida- ja Lääne-Virumaa, keskuseks Rakvere linn). Peamiseks linnaks on nagu ikka Tallinn. Iga regioon töötab välja oma spetsialiseerumise. Lääne regioon panustab loodusturismile ning suurimaks sissetulekuallikaks on paadi- ja laevaehitus.

Noored linna, vanad maale – vastulinnastumine on käimasolev trend. Toimib ühistransport. Mitmel erineval põhjusel kolib üha rohkem inimesi suurlinnadesse, et omandada

suurem kontroll oma aja ja elu üle. Linnad arenevad jõudsalt – transport on sujuv ja kiire, paljud teenused ja võimalused on jalakäigu kaugusel. Jalgsi, ühistranspordi ja rattaga liikumine on trendiks, ühistransport on teinud läbi uuenduskuuri – autode arv näitab esimest korda üle aastakümnete langust. Eluviis on peamiselt linnaline, ruraalsed alad on põlluharijate ja puhkajate pärusmaa. Riigisisene turism on äärmiselt populaarne. Maa on vaatamisväärsus, kus elada. On noori, kes otsivad uuesti teed maale. Liikumine maa- ja linnapiirkondade vahel toimub peamiselt erasõidukite või autojagamise kaudu. Ühistransporti ei ole mõtet paljudes kohtades enam käimas hoida. On võimalus luua nõ. Pikamaataksosüsteem, et auto tellitakse teatud kohta kokkulepitud ajaks.

http://www.linnalabor.ee/failid/n/aaf34e1d45372401f96ec64f4f8bf264#_=_

IV stsenaarium

Põhiväärtused:

- *slow life* (heade asjade, tervise, sh väga oluliselt vaimse tervise väärtustamine, DIY (*do-it-yourself*) kultuur, empaatia ja viisakus)
- heterotoopia, horisontaalsed võrgustikud, kogukondlikkus
- omanikutunne hõlmab laia piirkonda ja ühiskondlikke teemasid

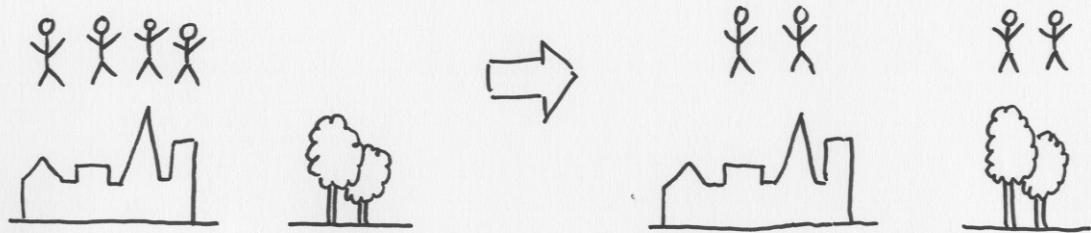
Äärealade toetamine lõpetatakse. Tiheasustus on kõige säästlikum, mõistlikum ja eesrindlikum eluviis. Plaaniga määrati asulate erinevate valkondade tiheduse tasemed ning soovitatavad arengusuunad. Selle järgi jaotati Eesti neljaks regiooniks. 1. Tallinn ja Harjumaa (tähelepanu Helsingile jm Skandinaavia poole). 2. Pärnu- ja Läänemaa, saared, keskus Pärnu (vaatab Riia ja Euroopa poole, nentib tähelepanu Rootsist). 3. Ida- ja osaliselt Lääne-Virumaa, keskus Narva: vaatab Venemaa ja Soome (Karjala ja sadamad) poole. 4. Tartu-, Valga- ja Võrumaa, keskus Tartu: hoiab nn Eesti asja: ülikool, meditsiin, mõne valdkonna tippteadus, ökokogukonnad, loodusturism, vaimsed praktikad.

Maa on jaotatud kolme suurema funktsiooni vahel - põllumajandus, puhkemajandus, reservmaa. Põllumajanduses on hõivatud hulkinimesi. Põllumajandus on spetsialiseerunud sellele, mida lähipiirkonnas on vaja. Nt Peterburi turu jaoks on sobivam lihatööstus, Skandinaavia jaoks vastupidi kõrge toiteväärtusega taimede kasvatus ja arendus. Maapiirkondade hõre asustuse tõttu toimivad paljud teenused

digitaalselt. Põllumajanduse kõrval on maa puhkusekoht. Maa peamine väärtus inimtühjus. Asulaid taasloodustatakse. Ehitusmaterjalid püütakse taaskasutada. Üldplaneeringus valitakse välja piirkonnad, mida eelisarendada ja tihendada. Eestlane reisib rohkem. Linnade servades ning maapiirkondades saab väga oluliseks tervisetööstus, mis on kõigist erialadest eriti tihedalt seotud IT, meditsiini- ja keemiateadustega, spordi, psühhoteraapia ja toidutootmisega.

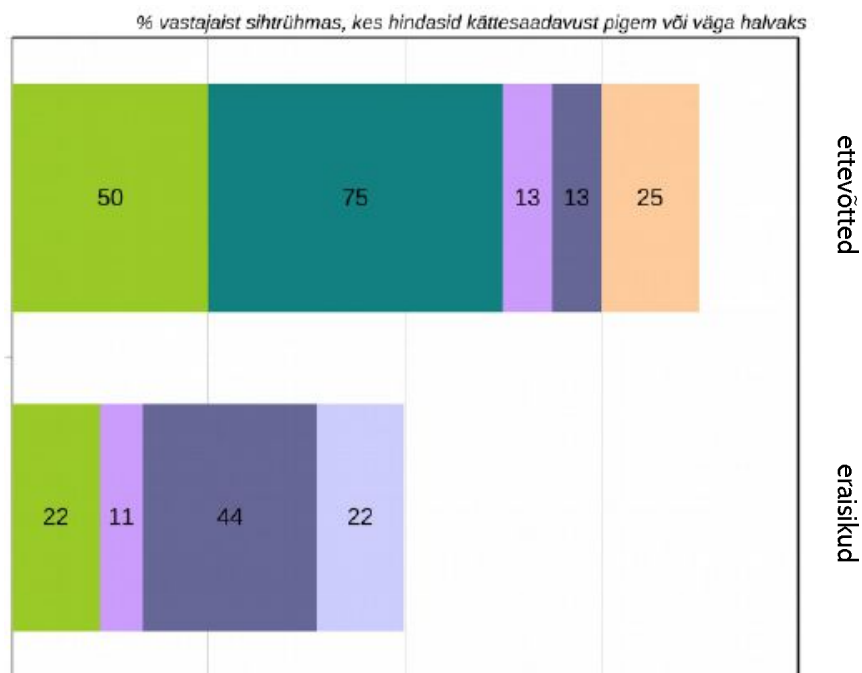
Planeerimise prioriteedid on asustuse tihendamine, ressursside võimalikult mitmekülgne kasutus ja jätkusuutlikkuse juurutamine. Planeerimine on väga avatud, aga loodab ka palju kogukondade infovõrgustikele ja sellele, et kogukond on infoallikas. Kuid probleem on selles, et regioonid on võrdlemisi väikesed ja kogukonnas tuntakse üksteist hästi. Raske viia läbi struktuuralseid muudatusi. Koostööd kureerib Eestiülene ministeerium, piirkondlik ametkond või kohalik tegevusgrupp. Võimalused ruumi üle otsustamises on elanikel suured, sest planeerimine on mitte ainult retoorikas vaid ka praktikas avalik - on väljapanekud, arutelud, suured ajaleheartiklid.

[http://www.linnalabor.ee/failid/n/aaf34e1d45372401f96ec64f4f8bf264#_=_](http://www.linnalabor.ee/failid/n/aaf34e1d45372401f96ec64f4f8bf264#_=)

Läänemaal asuvate riigiasutuste külastamine

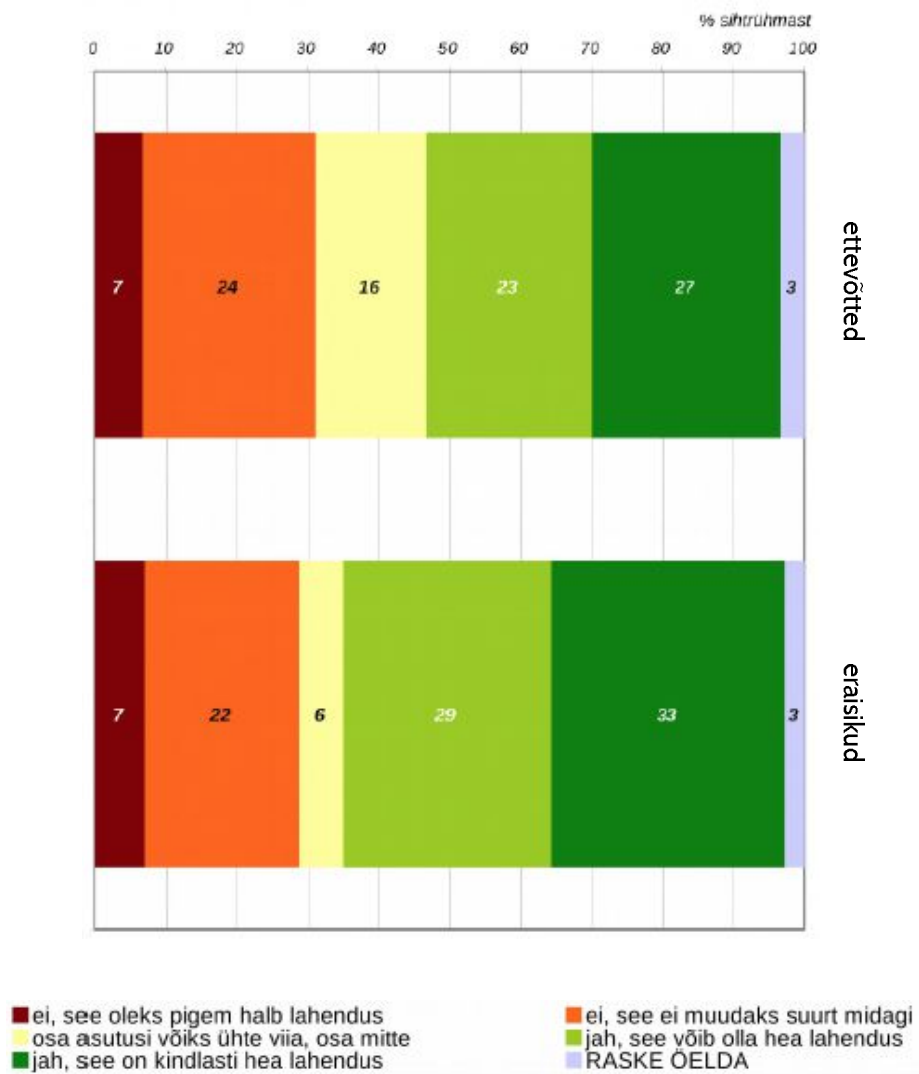
Milised on peamised puudused külastades Läänemaa riigiasutusi?

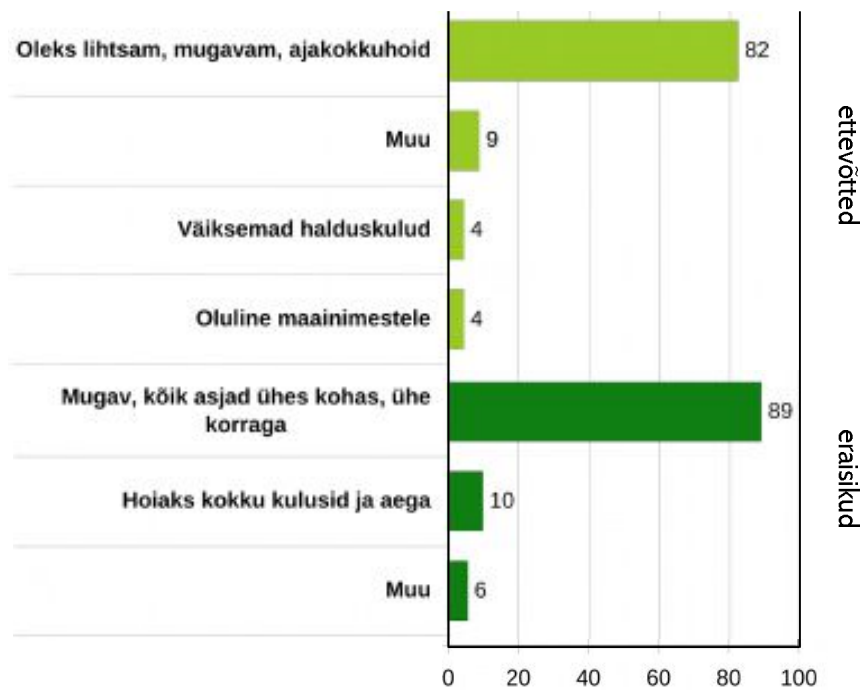
- kontorid asuvad elukohast kaugel
- kontorid asuvad ebasobivates kohtades / piirkondades
- vastuvõtuajad on ebasobivad / ebaselged
- teenindus / asjaajamine on aeglane ja bürookraatlik
- Järjekorrad on pikad
- Muu

Andmed on pärit uuringust "Läänemaal asuvate riigiasutuste klientide hinnang teenuste kättesaadavusele."
Faktum ja Ariko. August 2011

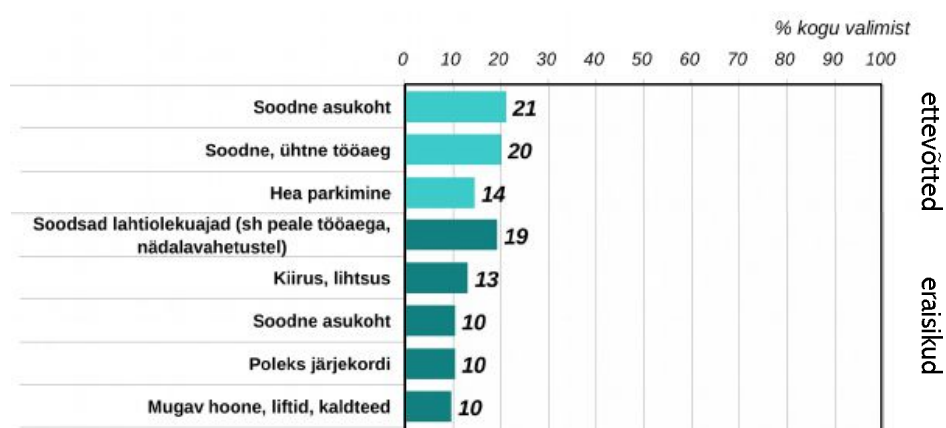
Kas kõigi Läänemaal asuvate riigiasutuste koondamine ühte majja/hoonesse üheks teeninduskeskkonnaks oleks hea lahendus ja parandaks teenuste kättesaadavust?

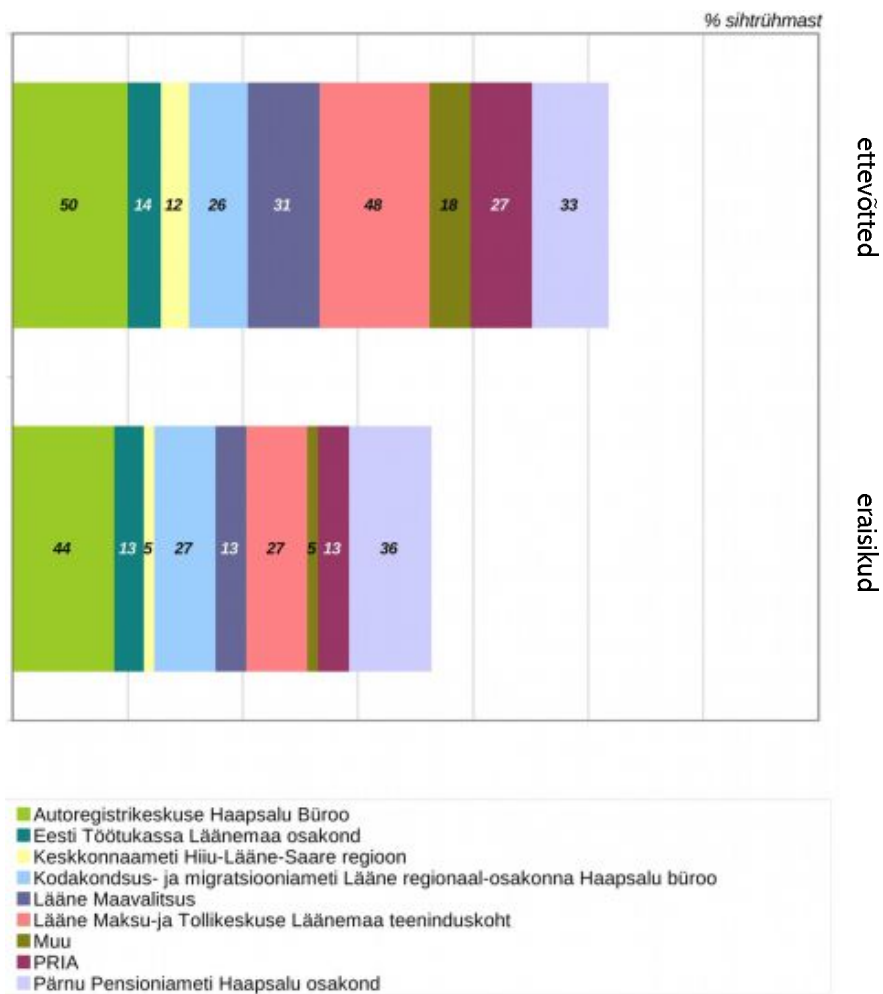
Miks peaks olema ühtne teeninduskeskkond?

Kui selline ühtne teeninduskeskkond luua, mida tuleks arvestada?

Milliseid Läänemaal asuvaid riigiasutusi olete te isiklikult ja vahetult külastanud?

XL

Riigi- ja haldus- reform

Triin Vallner, Jaana Kraus

Mis on riigi- ja haldusreform?

Haldusreform on valdade ja linnade territoriaalne liitmine, mille käigus tekivad uued omavalitsusüksused. Reformi eesmärgiks on kvaliteetsem avalike teenuste pakkumine omavalitsustes, konkurentsivõime tõstmine, piirkondade arenduseelduste kasutamine, ühtlasema piirkondliku arengu tagamine ning riigiressursside väiksem kulu ametnikutele.

Uute omavalitsuste miinimummääraks on 5000 elanikku ning soovitavaks suuruseks on 11000 elanikku. Reformiga saavutatakse omavalitsuste võime täita rohkemaid eesmärke, olla enam seotud kohaliku eluga ning otseselt seadusest tulenevaid ülesandeid.¹

¹haldusreform.fin.ee/haldusreformi-seadus/seaduse-tekst/

Allikas: Rahandusministeerium, 07.03.16
Rahvastikuregister, 01.01.16

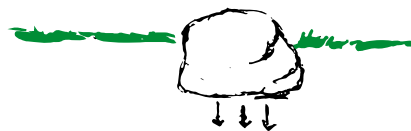

Haldusreform eeldab kahe või enama omavalitsuse territoriaalset liitmist ja uue tõmbekeskuse kujunemist. Omavalitsused võivad liituda kas vabatahtlikult, mille puhul riik katab kõik seostuvad kulud, või lasta riigil korraldada läbirääkimisi ühinemisest. Teise variandi puhul kulused ei kaeta täies ulatuses või ei kaeta üldse.

Omavalitsused ei pea liituma oma olemasolevaid piire täies mahus sellesse kaasates, vaid saab osaliselt liituda teise piirneva omavalitsusega, millega tagatakse paindlikkus ja erinevate seisukohtadega arvestamine.¹

Üldine lähenemine

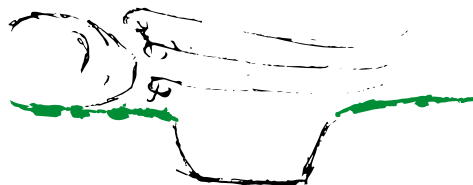
On veendumus, et praegune haldusviis on kaotanud paindlikkuse, kvaliteedi ning muutunud koormavaks, kuid otseseks kontaktiks inimesega on vähe ressursse. Tähtsa osa moodustab probleemist arusaamine ja sellele töötavate lahenduste otsimine. Seega soositakse läbipaistvamat, lihtsamat ja just eestlastele sobilikku viisi. Ka varem on Eestis ellu viidud julgeid otsuseid, mis tõttu ka praegu ei kohkuta äärmuslikest tegevustest. Silmas on peetud ka ajaga kaasaminekut, nimelt see peab toimima praegu ja niikaua kui võimalik, aga pole mõeldudki, et valitud süsteem jääks igaveseks.¹

Olemasolev haldusviis

Valukoha otsimine

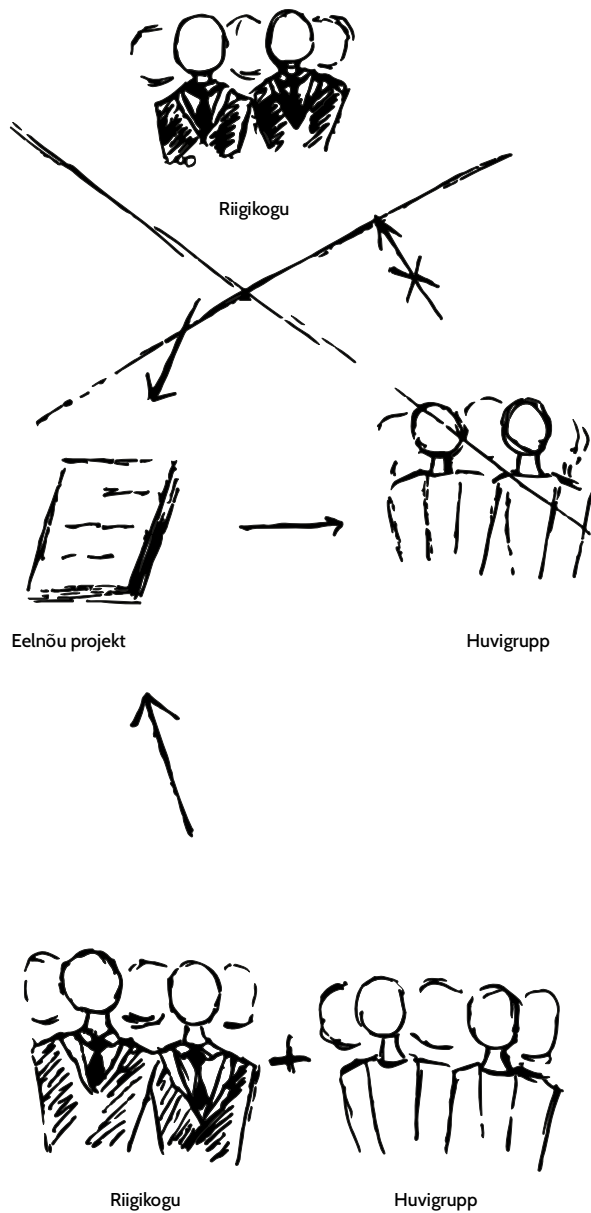

Vana haldusviisi kõrvaldamine

Uue paindliku ja läbipaistva haldusviisi juurutamine

¹<http://www.kogu.ee/riigipidamise-kava/>

Arutlev demokraatia ja osalemine

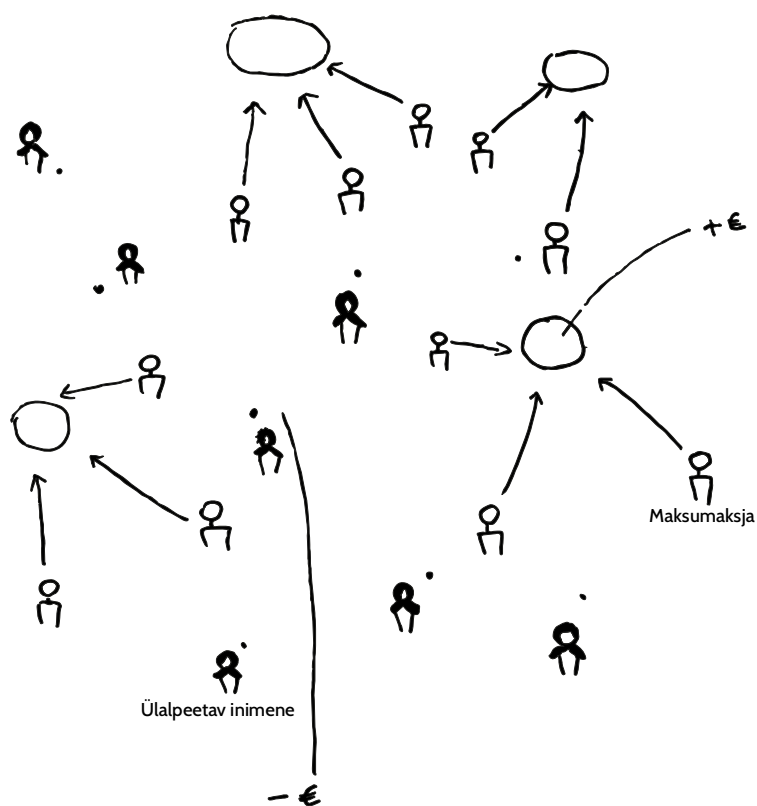
Probleemiks on inimestelt ainult arvamuse küsimine. Mõnikord tuleb jagatud eelnõule jms arvamust anda liiga kiiresti ehk on vähe mõtlemisaega, mille tõttu ei saa ka korralikku tagasisidet. Lõpuks jäetakse erinevad seisukohad arvestamata järgmistes redaktsioonides, mis põhjustab inimestele pahameelt, sest neid ei kuulata.

Lahenduseks pakutakse muudatusi puudutavate sihtgruppide otsest osalemist arutelus, mis töötab ainult, kui vabakondlikud valdkonnaorganisatsioonid tulevad vastu koostööle.¹

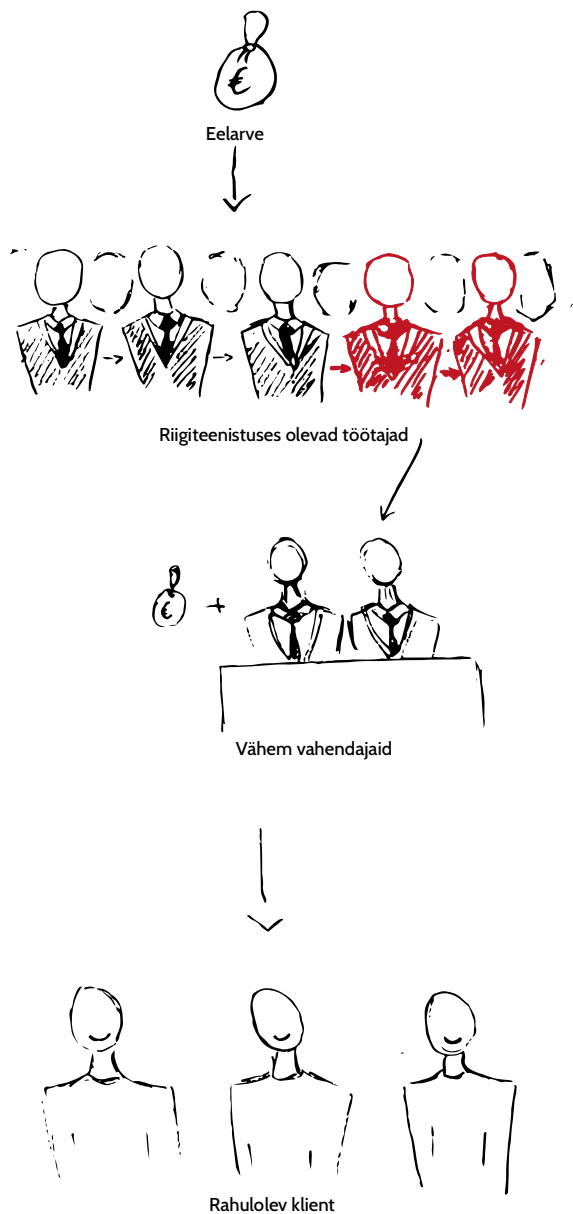
Kohalik omavalitsus

Elanikud, kes suudavad ennast ülal pidada kolivad keskustesse ja kaugemates kohtadesse jääb üha enam riiklikult ülalpeetavaid elanikke, näiteks pensionärid.

Kohalikul omavalitsusel on palju ülesandeid, mille otsustamiseks puudub neil tegelikult praegu õigus. Omavalitsuste paremaks funktsioneerimiseks antakse neile vabadus kohaliku elu korraldamisel, kuid tingimusega liituda piirnevate omavalitsustega riigi ressursside kokkuhoiuks. Samas võib suurtematele ja jõukamatele omavalitsustele anda rohkem ülesandeid lepingu alusel, mis on ka finantseeritud.¹

¹<http://www.kogu.ee/riigipidamise-kava/>

Riigihaldus

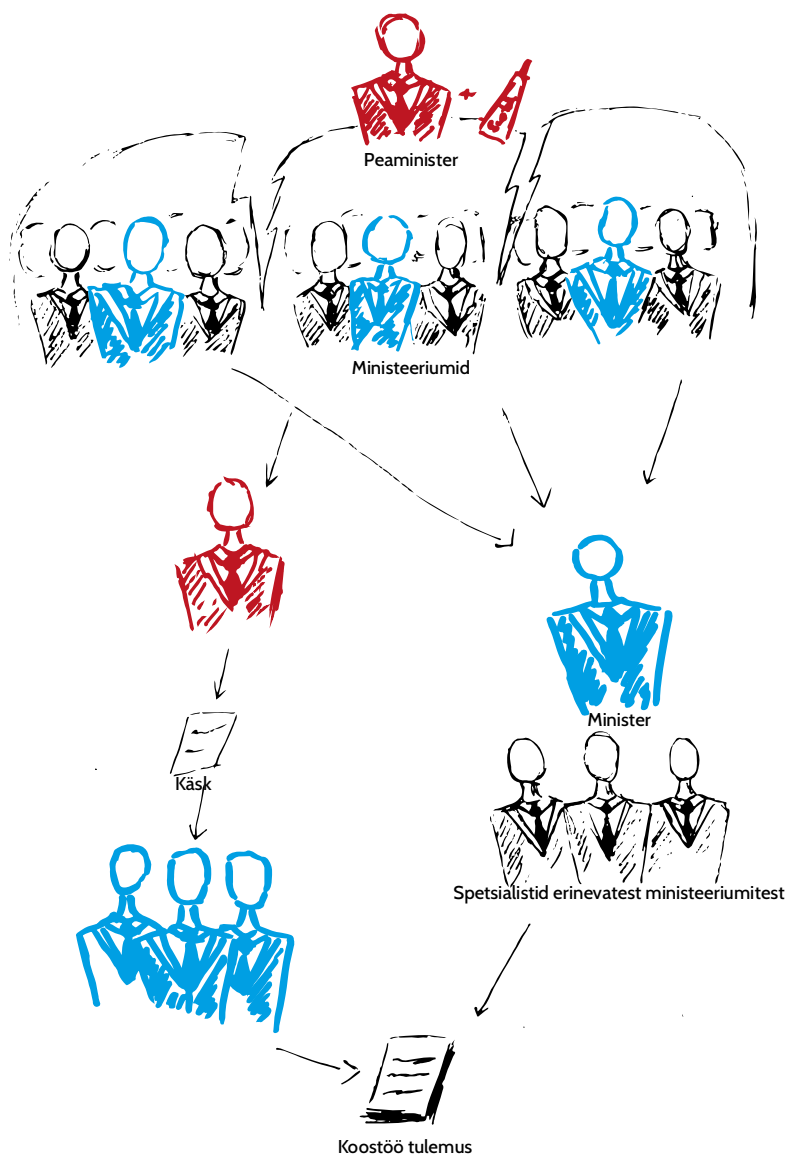
Riigieelarvest tasustatud töötajaid on liiga palju, aga vaatamata sellele on üha vähem inimesi, kes riigi põhifunktsioone ellu viiksid. Põhjuseks on ressursi kaugenemine valitsuse keskusest, mille tõttu on raske mõjutada "tegelikku elu".

Lahenduseks on riigitöö muutmine targemaks, kiiremaks ning suutelisemaks toimima ka vähema töötajate arvuga. Mille tõttu plaanitakse hoiduda liigsetest raportitest, aruaanetest ja muudest protsessi mitte edasi viivatest vahelülidest. Tähelepanu suunatakse nn eesrindele ehk kliendiga otse suhtlemisele ehk kõik probleemid lahendatakse kohe, mitte ei panda kõrvale ootele. Kõik tegevused sisalduvad töötaja palgas, ei ole lisatasusid.¹

Valitsus

Kuigi ministrid ja ministeeriumid on tegelikult üks meeskond, tegelevad nad vaid oma valdkonnaga ja infovahetus napib. Lisaks ei mahu nüüdseks infotehnoloogia "Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhtivate ministrite portfelli".

Olukorra lahendamiseks on vaja juhti, kellel oleks rohkem otsustamisõigust ehk peaminister saab anda siduvaid korraldusi, või tehakse spetsialistidest töörühm, mille koordinaatoriks saab tulemusest kõige rohkem huvitatud minister.¹

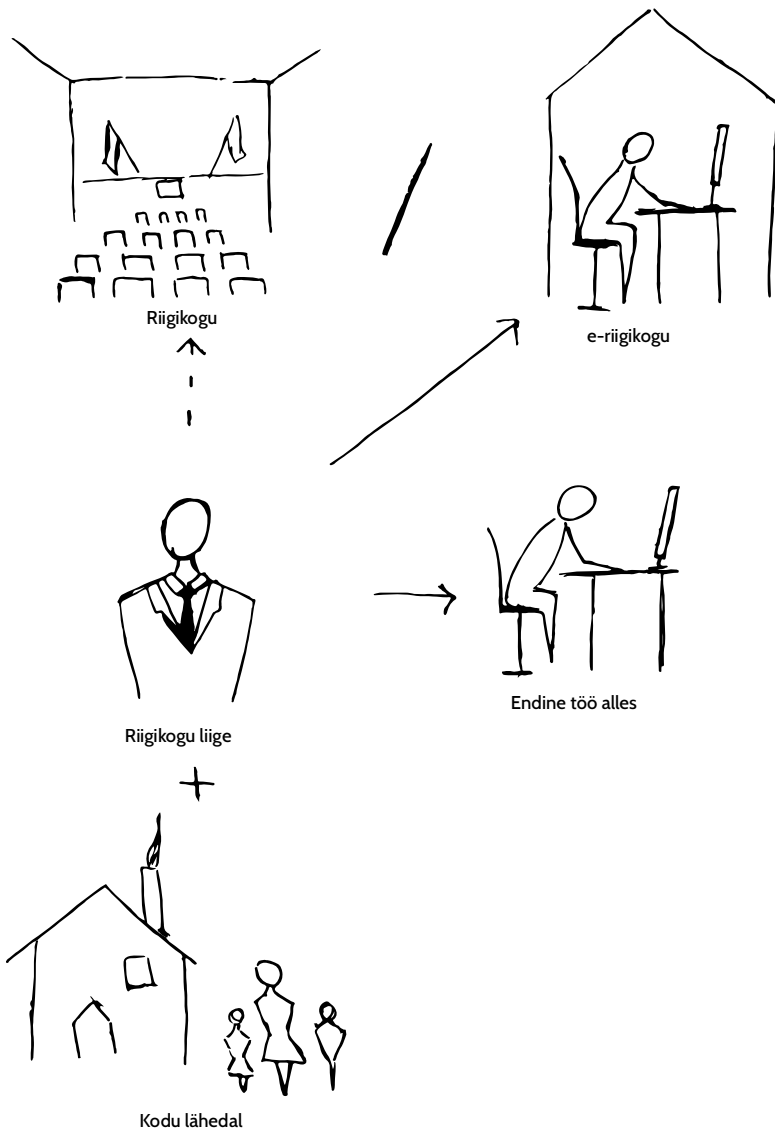
¹<http://www.kogu.ee/riigipidamise-kava/>

Riigikogu

Riigieelarvest tasustatud töötajaid on liiga palju, aga vaatamata sellele on üha vähem inimesi, kes riigi põhifunktsioone ellu viiksid. Põhjuseks on ressursi kaugenemine valitsuse keskusest, mille tõttu on raske mõjutada “tegelikku elu”.

Lahenduseks on riigitöö muutmine targemaks, kiiremaks ning suuteliseks toimima ka vähema töötajate arvuga. Mille tõttu plaanitakse hoiduda liigsetest raportitest, aruaanetest ja muudest protsessi mitte edasi viivatest vahelülidest. Tähelepanu suunatakse nn eesrindele ehk kliendiga otse suhtlemisele ehk kõik probleemid lahendatakse kohe, mitte ei panda kõrvale ootele. Kõik tegevused sisalduvad töötaja palgas, ei ole lisatasusid.¹

¹<http://www.kogu.ee/riigipidamise-kava/>

Eesmärgid ja ajakava

I reformi omaalgatuslik etapp

kuni 1.01.2017 – omaalgatuslike ühinemiste ettevalmistamine (6-7 kuud)

01.07.2016 – jõustus haldusreformi seadus ning kriteeriumid

01.10.2016 – kriteeriumitele mittevastavate omavalitsuste tähtaeg läbirääkimiste alustamiseks

01.01.2017 – tähtaeg volikogude ühinemise otsuste taotluse esitamiseks maavanemale

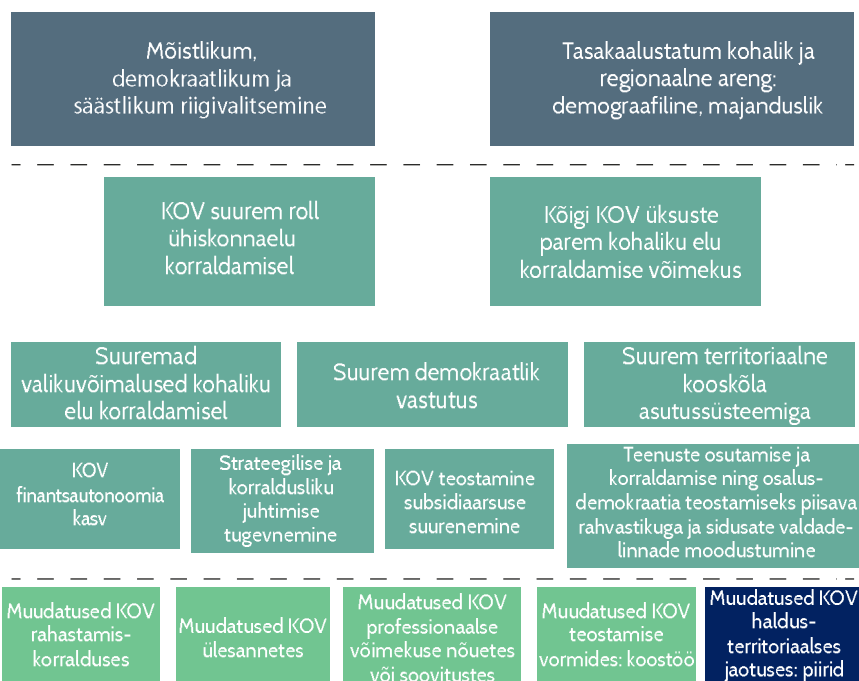
01.02.2017 – Vabariigi Valitsuse määrus omaalgatuslike ühinejate kinnitamiseks (ühinemised jõustuvad kohalike omavalitsuste valmistega 15.10.2017)

II Vabariigi Valitsuse algatatud ühinemiste etapp

01.01.-15.07.2017 – Vabariigi Valitsuse poolt ühinemiste ettevalmistamine ja algatamine
15.02.2017 – Vabariigi Valitsus teeb omavalitsustele ettepaneku ühinemiseks

15.05.2017 – omavalitsuste tähtaeg arvamuse esitamiseks Vabariigi Valitsuse ettepanekule

III ühinemised jõustuvad kohalike omavalitsuste valmistega 15.10.2017²

²<http://www.kogu.ee/riigipidamise-kava/>

Riigireform

Anne Kaljas, Lauri Läänelaid, Liisa Peri

Riigireformi taust

Enne reformist rääkimist oleme paremal
lehel välja toonud moodsa Eesti
paradigmat kujutava joonise.

Allikas: <http://riigireform.ee/#trendid>

Riigireformi eesmärgid

1. Peatada väljaränne ja tuua riiki talendikaid inimesi.
2. Püsivalt suurendada ja hoida inimeste usku oma riiki ja kindlust tuleviku osas.
3. Suurendada füüsilist, majanduslikku ja sotsiaalset julgeolekut.
4. Kasvatada iivet ja vähendada sotsiaalseid ning regionaalseid probleeme.
5. Leppida kokku tuleviku eesmärkides.
Eesti suudab maailmas läbi lüüa vaid ühtse meeskonnana
6. Töötada välja eri valdkondi ühendav arengupoliitika.
Haridussüsteemi kaasamine majanduse kaasamisse
7. Korrastada riigiparaati ja suurendada selle võimekust. Fokuseerida ja juhtida tegevusi ning arengut üle haldusalade
8. Anda riik rahvale tagasi.
Regionaalpoliitika mudel mis toetab enim piirkondade arengut
Riigi valitsemine avatumaks ja uuenduslikumaks.

Riigireform on üks huvitav teema, mis on päevakorral olnud tõenäoliselt sama kaua kui on olnud taasiseseisvunud Eesti Vabariiki. Nagu näitab paremalolev joonis, püüab reform tegeleda korraga õige mitme probleemiga. Kokkuvõtvalt tähendab see riigikorralduse kui sellise ümberorganiseerimist. Et riik töötaks paremini (ja kindlasti soodsamalt). Riigireformi üheks oluliseks osaks on haldusreform, mis tegeleb riigi haldamise lihtsamaks ja ökonoomsemaks muutmise. See loomulikult on

palju konkreetsem ettevõtmine ning seepärast on ka vaidlused selle ümber hetkel tulisemad. Olgugi et keegi ei kahtle reformi vajalikkuses, lähevad arvamused selle läbiviimise korras siiski lahku. Kas mõelda pigem pikemalt ja lasta kesta praegusel olukorral või suruda reform läbi ning tegeleda tagajärgedega hiljem? Riigireformi edenemisel ja selle sisuga seonduval saab silma peal hoida läbi reformiradari kodulehte, mis septembris 2016 andis reformi edenemisele hindeks "kasin".

Paremal olev joonis: <http://riigireform.ee>

ÕIGUSLOOME
MAHU
VÄHENDAMINE

PÕHI-
SEADUSLIKUD
INSTITUTSIOONID

RIIGIREFORM

HALDUSREFORM

RIIGIVALITSEMISE REFORM

KOV
ÜLESANDED

KOV
RAHASTUS-
MUDELI
UUENDAMINE

□
ASUTUSTE
PEALINNAST
VÄLJA VIIMINE

□
VALITSUS-
KORRALDUSE
UUENDAMINE

□
AVALIKE
TEENUSTE
KAARDISTAMINE

□
FOOKUS-
VALDKONDADE
ANALÜÜS

□
PALGA-
POLIITIKA
ARENDAMINE

□
PERSONALI-
POLIITIKA
ARENDAMINE

□
HALDUSALADE
ANALÜÜS

□
NULL-
BÜROKRAATIA

□
KINNISVARA-
REFORM

□
MAA-VALITSUSTE
ANALÜÜS

□
KOOlivõrgu
KORRASTAMINE

□
TUGITEENUSED
KESKUSESSE

□
HAIGLAVõrgu
KORRASTAMINE

□
KINNISVARA
PORTFELLI
OPTIMEERIMINE

□
ÜHISHOONE
TUGITEENUSTE
ANALÜÜS

□
TEGEVUS-
PÕHINE
RIIGIEELARVE

□
RESURSSIDE
KASUTAMISE
JÄLGIMINE

Mudel

1. **PAKKUDA** ühes füüsilises asukohas kodanikele võimalust kasutada või algsatada võimalikult laia ringi avalikke teenuseid või saada nende tarbimise kohta infot ja abi.
2. **JAGADA** asutuste vahel lihtsamaid ja standardsemaid teenusprotsesside osasid ning panna nende osutamise kohustus üldteenindajale, kelle tööandja on Riigimaja haldav asutus – dokumentide vastuvõtt ja registreerimine, menetluste alustamine ja info andmine kodanikele.
3. **LUUA** olemasoleva maavalitsuse baasil ning maavalitsustele jääb vastavate majade haldusfunktsioonide täitmine põhimõttel, et riigimaja koondunud asutustel on võimalik saada kõik seotud teenused ühtse halduspaketina. Riigimaja rakendamine optimeerib maakonna ja piirkonnakeskustes riigi kinnisvara kasutust.
4. **ÜHTNE** infotehnoloogiline infrastruktuur, tehes asutuste liitumise riigimajaga lihtsaks ning võimaldades rajada järjest uusi teeninduspunkte ka teistes maakondades. Riigimaja pakub ka kaugtöö ja videokonverentsi võimalusi nii riigiasutustele kui oma klientidele.
5. **PAREMAD** avalikud teenused peavad olema kättesaadavad kogu Eestis. Riigiasutused peavad olema avatud ning riigi sisemine töökorraldus tõhusam ja riigile jõukohasem.
6. **EESMÄRK** on koondada riigi või avalike teenuste osutamine maakonnakeskuses või regioonikeskuses ühte või võimalikult vähestesse füüsilistesse asukohtadesse. Märksõnadeks on asutuste vaheline sünergia ja pinnaefektiivsus.

Märksõnad ja kokkuvõte

1. Kohalik omavalitsus (KOV) - valla või linna õigus juhtida kohalikku ühiskonnaelu.¹
2. Riigipidamise kava - Eesti Koostöö Kogu poolt koostatud dokument, mis sõnastab riigi probleemid ja pakub neile lahendusi.²
3. Riigihalduse minister - Rahandusministeeriumi alla kuuluv minister (Arto Aas), kes annab nõu reformi elluviivale Rahandusministeeriumile.³
4. Riigireformi juhtrühm - Riigikogu kõigi fraktsioonide esindajaist koosnev rühm, kes töötab välja Riigireformi kontseptsiooni.⁴

Riigireform on üks olulisemaid ja laiahaardelisemaid reforme taasiseseisvunud Eestis. Püütakse seada paika nii Eesti tulevikusuund kui parandada praegust olukorda.

1. Kohalik omavalitsus. https://et.wikipedia.org/wiki/Kohalik_omavalitsus.
2. Riigipidamise kava. <http://www.kogu.ee/riigipidamise-kava/>.
3. Riigihalduse minister. <http://www.fin.ee/riigihalduse-minister>.
4. Riigireformi juhtrühm. (<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/pohiseaduskomisjon-moodustas-riigireformi-juhtruhma?id=74678157>) v

